

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO FINANCIJA
FINANCIJSKI INSPEKTORAT**

**OPĆE SMJERNICE ZA PROVOĐENJE ZAKONA O SPRJEČAVANJU PRANJA
NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA**

Zagreb, 10. srpnja 2015.

SADRŽAJ

<u>Poglavlje 1.- Uvod</u>	5
1.1. Svrha Smjernica	5
1.2. Financijski inspektorat	5
1.2.1 Suradnja	5
1.3. Pranje novca	6
1.3.1 Definiranje pranja novca.....	6
1.3.2. Faze pranja novca.....	6
1.3.3. Metode pranja novca.....	7
1.3.4. Značenje borbe protiv pranja novca.....	8
1.4. Financiranje terorizma	8
1.4.1. Definicija.....	8
1.4.2. Metode financiranja terorizma.....	8
1.4.3. Veza između pranja novca i financiranja terorizma.....	9
1.4.4. Značenje borbe protiv financiranja terorizma.....	9
<u>Poglavlje 2.- Legislativa primjenjiva u sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma</u>	10
2.1. Zakon i podzakonski propisi	10
2.2. Kriminalizacija aktivnosti pranja novca i financiranja terorizma	10
2.3. Međunarodni dokumenti o sprječavanju i otkrivanju pranja novca i financiranja terorizma	11
2.4. Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma	11
2.4.1. Primjenjivost	11
2.4.1.1. Primjenjivost u trećim zemljama.....	12
2.5. Zakon o Financijskom inspektoratu Republike Hrvatske	12
2.5.1. Ovlasti Financijskog inspektorata i obveze obveznika.....	12
2.5.2. Obveze obveznika definirane Zakonom o Financijskom inspektoratu	13
<u>Poglavlje 3. - Ključne mjere koje su obveznici dužni poduzimati</u>	13
<u>Poglavlje 4. - Interne kontrole</u>	14
4.1. Pristup temeljen na riziku	14
4.1.1. Procjena rizika	15
4.1.2. Umanjivanje rizika	19
4.1.3. Praćenje rizika	19
4.2. Interni akt	20
4.3. Imenovanje ovlaštene osobe	21
4.4. Stručno osposobljavanje i izobrazba	23
4.5. Interna revizija	24
<u>Poglavlje 5. - Dubinska analiza stranke</u>	26
5.1. Slučajevi u kojima je obvezno utvrđivanje i provjera identiteta stranke	26
5.2. Provođenje mjera dubinske analize stranke	28
5.2.1. Mjera utvrđivanja i provjere identiteta stranke.....	28
5.2.2. Mjere prikupljanja podataka o namjeni i predviđenoj prirodi	30
5.2.3. Mjera utvrđivanja stvarnog vlasnika	30
5.2.4. Utvrđivanje i provjera identiteta stranke koja nije osobno nazočna.....	32

5.2.5. Podaci o uplatitelju za elektronički prijenos novca.....	32
5.2.6. Dubinska analiza stranke preko trećih osoba.....	32
5.3. Odbijanje poslovnog odnosa i obavljanja transakcije.....	33
5.4. Strane politički izložene osobe.....	33
5.5. Posebni oblici dubinske analize stranke	36
5.5.1. Pojačana dubinska analiza stranke	36
5.5.2. Pojednostavljena dubinska analiza stranke.....	36
5.6. Ograničenja u poslovanju sa strankama.....	38
<u>Poglavlje 6. - Stalno praćenje i obavješćivanje.....</u>	39
6.1. Lista indikatora	39
6.2. Mjere praćenja poslovnog odnosa	39
6.3. Složene i neobične transakcije.....	40
6.4. Obavješćivanje Ureda o transakcijama	42
<u>Poglavlje 7. - Čuvanje podataka i vođenje evidencija.....</u>	43
7.1. Čuvanje podataka	43
7.2. Vođenje evidencija.....	43
<u>Poglavlje 8. Mjere za SPN/FT primjenjuju se u poslovnim jedinicama i društvima u većinskom vlasništvu.....</u>	44
<u>Poglavlje 9. - Informacijski sustav</u>	45
<u>Poglavlje 10. - Načela postupanja ovlaštenih osoba u nadzoru</u>	45
<u>Poglavlje 11. – Završne odredbe</u>	45
Pojmovnik	47
Dodatak 1: Osnovna lista indikatora	50
Dodatak 2: Situacije visokog rizika.....	52
Dodatak 3: Lista provjere za procjenu rizika	56
Dodatak 4: Mjere za umanjeње visokog rizika	58

Napomene:

Smjernice su izrađene u suradnji sa stručnjacima Međunarodnog monetarnog fonda. One su savjetodavnog karaktera i namijenjene su obveznicima u svrhu lakšeg razumijevanja obveza prilikom provođenja mjera i radnji propisanih Zakonom o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (NN 87/08, 25/12).

1. Uvod

Smjernice za provođenje Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (Narodne novine, br. 87/08, 25/12), donosi Financijski inspektorat Ministarstva financija. Financijski inspektorat u skladu sa čl. 83. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (dalje u tekstu: Zakon) nadzire provedbu Zakona i na temelju Zakona donesenih podzakonskih propisa.

Smjernice se donose na temelju čl. 88. Zakona u svrhu jedinstvene primjene odredaba i na temelju Zakona donesenih propisa.

Svrha borbe protiv pranja novca i financiranja terorizma (dalje u tekstu: PN/FT) jest sprječavanje i otkrivanje aktivnosti povezanih s prikrivanjem stvarnih izvora novca i druge imovine za koju se sumnja da je nezakonito stečena. Međunarodna zajednica i vlade zemalja prepoznale su izloženost financijskog i nefinancijskog sektora riziku od PN/FT-a. U tom su smislu u Zakonu propisane obveze pravnim i fizičkim osobama (obveznicima) za borbu protiv PN/FT-a. Obveznici primjene i provedbe mjera iz ZSPNFT navedeni su u čl. 4. Zakona (u daljnjem tekstu obveznici).

Borba protiv PN/FT-a zahtijeva od obveznika učinkovito provođenje mjera i radnji opisanih u ovim Smjernicama radi umanjivanja rizika od zlouporabe financijskog sustava korištenjem različitih metoda i tehnika pranja novca i financiranja terorizma.

1.1 Svrha Smjernica

Svijest o postojanju obveza, ključna je za sprječavanje PN/FT od strane obveznika. Smjernice se donose u svrhu pomoći obveznicima u ispunjavanju njihovih obveza i olakšavanju provedbe Zakona i propisa vezanih za sprječavanje zlouporabe financijskog sustava u svrhu PN/FT-a u Republici Hrvatskoj. Dio njihovih obveza, sukladno Zakonu i propisima, jest provedba mjera navedenih u Zakonu, uključujući četiri kategorije zahtjeva opisanih u poglavlju 3. Smjernica.

1.2 Financijski inspektorat

Financijski inspektorat upravna je organizacija u sastavu Ministarstva financija koja nadzire primjenu Zakona, koji je stupio na snagu 1. siječnja 2009. Ustrojstvo, djelokrug, nadležnost i ovlasti Financijskog inspektorata uređeni su Zakonom o Financijskom inspektoratu Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 85/08, 55/11 i 25/12).

U postizanju svoje misije zaštite sustava od ozbiljnih posljedica PN/FT-a na ekonomsku, socijalnu, sigurnosnu i političku sferu, Financijski inspektorat nadzire provođenje Zakona od strane obveznika provedbe mjera SPN/FT-a, surađuje s drugim nadzornim tijelima i agencijama, izdaje preporuke za jednoznačnu primjenu odredaba Zakona, sudjeluje u edukaciji zaposlenika i obveznika te vodi prekršajne postupke u I. stupnju.

1.2.1 Suradnja

Financijski inspektorat surađuje s obveznicima, koji su dužni postupati prema Zakonu, s drugim državnim tijelima i međunarodnim tijelima. U suradnji s drugim nadležnim nadzornim

tijelima Financijski inspektorat pruža pomoć obveznicima u pogledu razumijevanja primjene Zakona te provodi nadzor nad provedbom Zakona.

Obveznici imaju važnu ulogu u nacionalnom sustavu sprječavanja i otkrivanja PNFT-a, koja se ogleda u provođenju zakonskih odredaba koje se odnose na odbijanje provođenja sumnjivih transakcija, vođenje evidencija i obavješćivanje Ureda za sprječavanje pranja novca. Zbog toga je za obveznike iznimno važno razumijevanje Zakona koji moraju provoditi, svojih obveza, uloge Financijskog inspektorata te mjera, radnji i postupaka koje trebaju primjenjivati.

Ovim se Smjernicama pridonosi boljoj informiranosti obveznika i djelotvornijem ispunjavanju njihovih obveza te razvoju suradnje između Financijskog inspektorata i obveznika u sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma.

1.3 Pranje novca

Cilj je ovoga dijela Smjernica, pružanje obveznicima temeljnog razumijevanja procesa pranja novca njegovim definiranjem, opisivanjem faza i navođenjem nekih od najčešće korištenih metoda PN-a.

1.3.1 Definiranje pranja novca

Prema Zakonu, pod pojmom pranja novca podrazumijeva se poduzimanje radnji kojima se prikriva pravi izvor novca, druge imovine ili prava za koje postoji sumnja da su nezakonito pribavljena u zemlji ili inozemstvu, uključujući:

- zamjenu ili kakav drugi prijenos novca ili druge imovine koja proizlazi iz nezakonite djelatnosti,
- prikrivanje prave prirode, izvora, nalaženja, raspolaganja, vlasništva ili prava u vezi s novcem ili drugom imovinom koja proizlazi iz nezakonite djelatnosti,
- stjecanje, posjedovanje ili stavljanje u promet novca ili druge imovine proizašle iz nezakonite djelatnosti.

Postupku pranja novca odnosno prikrivanju pravog izvora novca i sve imovine koja proizlazi iz tog novca uvijek prethodi nezakonita aktivnost.

1.3.2. Faze pranja novca

Proces pranja novca opisan je u tri faze:

- ulaganje: sredstva proistekla iz nezakonitih aktivnosti (npr. trgovine drogom) plasiraju se po prvi put u financijski sustav ili se koriste za kupnju visokovrijednih roba ili imovine. U ovoj je fazi tzv. prljavi novac najvidljiviji i izložen je otkrivanju;
- prikrivanje: u ovoj fazi, provođenjem niza složenih transakcija pokušava se prikriti izvor nezakonito stečenih sredstava ili vlasnike tih sredstava. Otkrivanje „prljavog novca“ u ovoj fazi postaje kompliciranije;
- integracija: u ovoj fazi „prljavi novac“ doseže svoj cilj integriranjem u financijski sustav, čineći tako otkrivanje gotovo nemogućim.

1.3.3. Metode pranja novca

Usporedno s tehnološkim razvojem društva, povećava se i broj sofisticiranih i kompleksnih metoda za prikrivanje podrijetla nezakonito stečene imovine. Među mnoštvom metoda, izdvajamo neke od najčešće korištenih:

Mnogostruke transakcije – ako ista osoba u jednome danu obavi dvije ili više transakcija i ako ukupan iznos transakcija u jednome danu prijeđe propisani limit za utvrđivanje i provjeru identiteta stranke ili obavješćivanje Ureda.

Lažna društva - prikrivaju oprana sredstva dok „isturena poduzeća“ obavljaju zakonite poslovne aktivnosti u svrhu prikrivanja pranja novca. Ova se metoda često koristi u fazi prikrivanja, dok se procedura pranja novca sama po sebi može provoditi u nekoliko zemalja.

Kasina –žetone kasina osoba kupuje gotovinom, odigra nekoliko serija s nekoliko žetona i zatraži isplatu većine preostalih žetona, koje poslije deponira na račun trećih osoba.

Korištenje nominalnih predstavnika– ovo je najčešće korištena metoda pranja novca u fazi ulaganja. Osoba koja želi prljavi novac uvesti u financijski sustav, može pokušati prikriti podrijetlo nezakonito stečene imovine uključujući nominalnog predstavnika kao što su član obitelji, prijatelji ili poslovni poznanici koji uživaju povjerenje zajednice i obavljaju transakcije u „peraačevoo“ ime. Nominalni predstavnik tako lakše može izbjeći otkrivanje izvora prljavog novca.

Strukturiranje - uključuje strukturiranje većih iznosa gotovine iznad limita za identifikaciju u manje iznose gotovinskih transakcija i njihovo plasiranje u financijski sustav. Navedene manje iznose najčešće u sustav deponira veći broj osoba čime „peraač“ pokušava izbjeći otkrivanje odnosno obvezu obavješćivanja o gotovinskim transakcijama iznad određenog iznosa i obvezu identificiranja stranke.

Kupnja imovine gotovinom - prilikom gotovinske kupnje visokovrijednih dobara ili luksuznih proizvoda (nakita, vozila, jahti i slično) kao i nekretnina i zemljišta, imovina je najčešće registrirana na ime bliskog suradnika ili rođaka radi prikrivanja stvarnog vlasnika. Imovina se također često preprodaje radi prikrivanja njena pravog podrijetla i stvarnog vlasnika.

Kupnja/prodaja strane valute – nezakonito stečena sredstva koriste se za kupnju strane valute koja se zatim najčešće transferira na bankovne račune u offshore financijskim centrima širom svijeta.

Okrupnjavanje – manje denominacije (npr. €10 ili €20) nezakonito stečenih novčanih sredstava, kao što su sredstva stečena od ulične preprodaje droge, razmjenjuju se za veće denominacije (€100, €200 ili €500) radi lakšeg skrivanja novčanih sredstava pri prekograničnim kretanjima.

Obveznici trebaju konzultirati različite izvore i dopunjavati svoje znanje o trendovima i tipologijama pranja novca, koristeći se podacima iz dodataka ovih Smjernica te informacijama Ureda, FATF-a i drugih međunarodnih tijela. Dodaci Smjernicama 1. i 2. uključuju opće indikatore te indikatore za situacije visokoga rizika.

1.3.4. Značenje borbe protiv pranja novca

„Priljavi novac“ mora se „oprati“ da bi se mogao legalno koristiti. „Oprana“ ili legalizirana sredstva osiguravaju kriminalnim skupinama zakonit temelj za daljnju akumulaciju bogatstva i posljedično, za vođenje i proširenje kriminalnih aktivnosti.

Ekonomski i politički utjecaj kriminalnih organizacija slabi socijalne vrijednosti i etičke standarde, naposljetku i institucije modernih demokratskih društava. Pranje novca ima negativan utjecaj na ekonomske pokazatelje i pridonosi slabljenju ekonomskog rasta.

Globalizacija je proces koji postupno ukida ograničenja u protoku dobara, usluga, ljudi i kapitala između različitih zemalja i dijelova svijeta te uz mnogo pozitivnih efekata, ujedno čini i neke negativne poput izloženosti opasnostima od najtežih oblika financijskog kriminala. Borba protiv pranja novca vrlo je kompleksna i izazovna, stoga iziskuje nacionalnu i međunarodnu suradnju pri podizanju svijesti, otkrivanju, provođenju istraga, zapljeni imovine, vođenju sudskih postupaka i oduzimanju/povratu sredstava.

1.4. Financiranje terorizma

1.4.1. Definicija

Terorizam, u najširem smislu riječi, podrazumijeva svako korištenje nasilja za postizanje političkih ciljeva. Nasilje je sredstvo prisile nad određenim subjektima (državom, međunarodnom organizacijom i sl.) da nešto učine ili propuste učiniti. Različiti su ciljevi koji se terorizmom žele ostvariti, a uključuju političke, nacionalne, religijske i druge ciljeve. Sukladno odredbi Okvirne odluke Vijeća Europske unije o borbi protiv terorizma od 13. lipnja 2002., terorističko djelo jest: „Djelo koje s obzirom na svoju prirodu i kontekst, može ozbiljno naštetiti državi ili međunarodnoj organizaciji te koje je počinjeno s namjerom: ozbiljnog zastrašivanja pučanstva ili nezakonitog prisiljavanja vlade da nešto učini ili se suzdrži od toga ili ozbiljnog destabiliziranja ili uništavanja osnovne političke, ustavne ili gospodarske strukture države ili međunarodne organizacije“. Odredbe Kaznenog zakona Republike Hrvatske koje se odnose na terorizam u cijelosti su usklađene s Okvirnom odlukom.

Financiranje terorizma, predstavlja problem koji u današnje vrijeme ozbiljno zaokuplja čitavu međunarodnu zajednicu. Intenzitet međunarodnih terorističkih aktivnosti ovisi o sredstvima koja teroristi mogu pribaviti, stoga je od velikog značaja za sprječavanje i otkrivanje financiranja terorizma, onemogućiti i pravodobno razotkriti pokušaje financiranja terorističkih aktivnosti.

1.4.2 Metode financiranja terorizma

Dvije su primarne metode financiranja terorističkih aktivnosti: prva uključuje sakupljanje financijske pomoći od zemalja, organizacija ili pojedinaca, dok druga uključuje aktivnosti koje generiraju dobit, a koje mogu biti zakonite i nezakonite.

a. Prikupljanje financijske pomoći

Članovi terorističkih skupina mogu financirati svoje terorističke aktivnost putem vlada država ili organizacija, no u posljednje je vrijeme takva metoda financiranja u opadanju. Potpora države zamijenjena je potporom iz drugih izvora kao što je potpora pojedinaca koji

posjeduju značajna financijska sredstva ili objedinjena sredstva od nesumnjivih darovatelja neprofitnim organizacijama.

b. Aktivnosti koje generiraju dobitke iz kriminala

Izvori financiranja terorizma mogu biti zakoniti ili nezakoniti, mogu potjecati iz nezakonitih aktivnosti kao što su prijevara, trgovanje drogom ili otmica, a mogu potjecati i iz zakonitih izvora, kao što su zajmovi, članske pristojbe, prodaja publikacija, donacija i sl. Otmice i iznude imaju dvostruki cilj: pružiti terorističkoj organizaciji financijsku potporu uz istodobno zastrašivanje ciljanog stanovništva ili grupe ljudi.

1.4.3. Veza između pranja novca i financiranja terorizma

Metode terorističkih skupina za generiranje/skupljanje financijskih sredstava iz nezakonitih izvora slične su metodama kojima se koriste za pranje novca. Terorističke skupine moraju pronaći način kako oprati nezakonita sredstava kako bi ih mogli koristiti bez privlačenja pažnje nadležnih tijela.

Financiranje terorizma ne uključuje uvijek velike novčane iznose, a transakcije nužno ne moraju biti kompleksne kao što je to slučaj pri pranju novca. Međutim, metode koje koriste terorističke skupine za premještanje, prikupljanje i prikrivanje izvora financiranja, ostaju slične onima kojima se koriste za pranje novca. Zbog toga je sveobuhvatan i učinkovit sustav sprječavanja pranja novca ključ za nadziranje financijskih aktivnosti terorističkih skupina.

1.4.4. Značenje borbe protiv financiranja terorizma

Sukladno članku 2. Međunarodne konvencije o sprječavanju financiranja terorizma iz 1999., kazneno djelo financiranja terorizma čini svaka osoba koja, koristeći bilo koja sredstva, izravno ili neizravno, nezakonito i voljno, nabavi ili prikupi sredstva s namjerom da se ona koriste, ili znajući da će se koristiti, u potpunosti ili djelomično, u svrhu provođenja djela koje predstavlja kazneno djelo propisano u postojećim antiterorističkim konvencijama Ujedinjenih naroda odnosno bilo kojeg drugog djela kojem je namjena prouzročiti smrt ili tešku tjelesnu ozljedu civila ili bilo koje druge osobe, koja nije aktivno uključena u situaciju oružanog sukoba, ako je svrha toga djela – po njegovoj naravi ili sadržaju – zastrašiti stanovništvo ili prisiliti neku vladu ili međunarodnu organizaciju na činjenje nekog djela ili suzdržavanje od činjenja bilo kojeg djela.

Obveza države na provedbu mjera za sprječavanje financiranja terorizma uspostavljena je i Rezolucijom 1373 Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda iz 2001., kojom je osnovan Protuteroristički odbor pri Vijeću sigurnosti, obveza kojega je praćenje provedbe Rezolucije u državama članicama.

Aktivnosti terorista odnosno terorističkih skupina stvarna su prijetnja sigurnosti ljudi i društva, kako na lokalnoj tako i na međunarodnoj razini. Republika Hrvatska surađuje s drugim zemljama na bilateralnoj i multilateralnoj razini, u okviru međunarodnih ugovora o sprječavanju i otkrivanju najtežih oblika kriminala, uključujući i financiranje terorizma. Uspostavljanje poslovnih odnosa s terorističkim skupinama predstavlja za financijske institucije kao i za one koji obavljaju tzv. profesionalne djelatnosti visok reputacijski i operativni rizik te neželjene zakonske posljedice.

2. Legislativa primjenjiva u sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma

2.1. Zakon i podzakonski propisi

Zakonodavni okvir u području sprječavanja PN/FT čine:

- Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma koji je u potpunosti usklađen sa Direktivom Europskog parlamenta i Vijeća 2005/60/EC o sprječavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca i financiranja terorizma (3. Direktiva).
- Uredba (EZ) br. 1781/2006 Europskog Parlamenta i Vijeća od 15. studenoga 2006. o podacima o uplatitelju koji su priloženi uz prijenose financijskih sredstava

Pravilnici uz Zakon doneseni od strane ministra financija:

1. Pravilnik o obavješćivanju Ureda za sprječavanje pranja novca o sumnjivim transakcijama i osobama (NN 01/09)
2. Pravilnik o obavješćivanju Ureda za sprječavanje pranja novca o gotovinskoj transakciji u vrijednosti od 200.000,00 kuna i većoj te o uvjetima pod kojima obveznici za određene stranke nisu dužni obavješćivati Ured o gotovinskoj transakciji (NN 01/09)
3. Pravilnik o kontroli unošenja i iznošenja gotovine u domaćoj ili stranoj valuti preko državne granice (NN 01/09)
4. Pravilnik o načinu i rokovima obavješćivanja Ureda za sprječavanje pranja novca o sumnjivim transakcijama i osobama te vođenju evidencija od strane odvjetnika, odvjetničkih društava, javnih bilježnika, revizorskih društava i samostalnih revizora (NN 01/09, 153/13)
5. Pravilnik o određivanju uvjeta pod kojima obveznici svrstavaju stranke u stranke koje predstavljaju neznatan rizik za pranje novca ili financiranje terorizma (NN 76/09)
6. Pravilnik o uvjetima pod kojima obveznici Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma mogu mjere dubinske analize stranke prepustiti trećim osobama (NN 76/09)
7. Pravilnik o načinu i rokovima dostavljanja podataka Uredu za sprječavanje pranja novca o kaznenom djelu pranja novca i financiranja terorizma (NN 76/09)
8. Pravilnik o načinu i rokovima dostavljanja podataka Uredu za sprječavanje pranja novca o prekršajnim postupcima (NN 76/09)

2.2. Kriminalizacija aktivnosti pranja novca i financiranja terorizma

Kazneno djelo pranja novca kriminalizirano je čl. 265. Kaznenog zakona ("Narodne novine" br. 125/11, 144/12 i 56/15) kojim je propisano da kazneno djelo pranja novca čini osoba koja imovinsku korist ostvarenu kaznenim djelom uloži, preuzme, pretvori, prenese ili zamijeni u cilju prikrivanja njezinog nezakonitog podrijetla, te prikriva pravu prirodu, podrijetlo, mjesto, raspolaganje, prenošenje te postojanje prava, odnosno vlasništva na imovinskoj koristi koju je drugi ostvario kaznenim djelom kao i imovinsku korist koju je drugi ostvario kaznenim djelom, pribavlja, posjeduje ili koristi.

Financiranje terorizma kriminalizirano je čl. 98. Kaznenog zakona kojim je propisano da kazneno djelo financiranja terorizma čini osoba koja izravno ili neizravno daje ili prikuplja sredstva s ciljem da se ona koriste ili znajući da će se koristiti, u potpunosti ili djelomično, u svrhu činjena jednog ili više kaznenih djela iz članka 97. (terorizam), članka 99. do članka 101. (javno poticanje na terorizam, novačenje za terorizam i obuka za terorizam), članka 137. (otmica), članka 216. stavka 1. do 3. (uništenje ili oštećenje javnih naprava), članka 219.

(zlouporaba radioaktivnih tvari), članka 223. (napad na zrakoplov, brod ili nepokretnu platformu), članka 224. (ugrožavanje prometa opasnom radnjom ili sredstvom), članka 352. do članka 355. (ubojstvo osobe pod međunarodnom zaštitom, otmica osobe pod međunarodnom zaštitom, napad na osobu pod međunarodnom zaštitom i prijetnja osobi pod međunarodnom zaštitom) ovoga Zakona ili drugog kaznenog djela kojem je cilj prouzročiti smrt ili tešku tjelesnu ozljedu civila ili druge osobe koja nije aktivno uključena u oružani sukob, ako je svrha tog djela zastrašiti stanovništvo ili prisiliti neku državu ili međunarodnu organizaciju da što učini ili ne učini.

2.3. Međunarodni dokumenti o sprječavanju i otkrivanju pranja novca i financiranja terorizma

Republika Hrvatska ratificirala je u srpnju 2008. Konvenciju Vijeća Europe o pranju, traganju, privremenom oduzimanju i oduzimanju imovine stečene kaznenim djelom te o financiranju terorizma. Spomenuta Konvencija prvi je međunarodni instrument koji na objedinjeni način pokriva i sprječavanje pranja novca i sprječavanje financiranja terorizma. Potpisivanjem i ratificiranjem Konvencije, Republika Hrvatska je dovršila postupak ratifikacije tri stupa zakonodavnog „arsenala“ Vijeća Europe u borbi protiv terorizma (RH ratificirala je i Dodatni protokol uz Konvenciju o suzbijanju terorizma 2005. i Konvenciju o sprječavanju terorizma u siječnju 2008.).

2.4. Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma

Zakon je usklađen s Direktivom Europskog parlamenta i Vijeća 2005/60/EC o sprječavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca i financiranja terorizma (3. Direktiva).

Zakon definira mjere sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma za sve obveznike. Svi obveznici imaju zakonsku obvezu umanjivanja rizika financijskih i poslovnih transakcija u koje su uključeni zbog mogućnosti njihova korištenja u svrhu PN/FT-a.

2.4.1. Primjenjivost

Ove Smjernice primjenjuju se na sljedeće obveznike iz čl. 4. Zakona o SPNFT nad kojima nadzor, sukladno provedenoj analizi i procjeni rizika provodi Financijski inspektorat:

- Hrvatska pošta,
- institucije za platni promet, podružnice institucija za platni promet država članica, zastupnike institucija za platni promet država članica te institucije platnog prometa država članica koje su ovlaštene neposredno obavljati poslove u RH,
- ovlaštene mjenjače,
- zalagaonice,
- pravne i fizičke osobe koje obavljaju poslove u vezi s djelatnošću:
 - a) davanja kredita odnosno zajmova koji uključuju također: potrošačke kredite, hipotekarne kredite i financiranje komercijalnih poslova,
 - c) izdavanja i upravljanja instrumentima plaćanja,
 - d) izdavanja garancija i jamstava,
 - e) upravljanja ulaganjima za treće osobe i savjetovanja u vezi s tim,
 - g) posredovanja u sklapanju kreditnih poslova,
 - j) poduzetničkih ili fiducijarnih usluga,
 - k) prometa plemenitih metala i dragog kamenja te proizvodima od njih,
 - l) trgovine umjetničkim predmetima i antikvitetima,

- m) organiziranja ili provođenja dražbi,
- n) posredovanja u prometu nekretninama,
- pravne i fizičke osobe koje obavljaju poslove u okviru sljedećih profesionalnih djelatnosti:
 - a) odvjetnik, odvjetničko društvo i javni bilježnik,
 - b) revizorsko društvo i samostalni revizor,
 - c) fizičke i pravne osobe koje obavljaju računovodstvene usluge i usluge poreznog savjetovanja.

Napomena: Sukladno čl. 52. Zakona, odvjetnici i javni bilježnici postupaju prema odredbama Zakona samo u slučaju kada:

1. Pomažu u planiranju ili provođenju transakcija za stranku u vezi sa:
 - a. kupnjom ili prodajom nekretnina ili udjela, odnosno dionica trgovačkog društva,
 - b. upravljanjem novčanim sredstvima, financijskim instrumentima ili drugom imovinom u vlasništvu stranke,
 - c. otvaranjem ili upravljanjem bankovnim računima, štednim ulozima ili računima za poslovanje s financijskim instrumentima,
 - d. prikupljanjem sredstava potrebnih za osnivanje, djelovanje ili upravljanje trgovačkim društvom,
 - e. osnivanjem, djelovanjem ili upravljanjem ustanovom, fondom, trgovačkim društvom ili drugim sličnim pravno-organizacijskim oblikom
2. Provode u ime i za račun stranke financijsku transakciju ili transakcije u vezi s nekretninama.

2.4.1.1. Primjenjivost u trećim zemljama

Na temelju čl. 5. Zakona propisano je da je obveznik dužan osigurati da se mjere za sprječavanje i otkrivanje pranja novca i financiranja terorizma, određene Zakonom, u istom opsegu provode i u njegovim poslovnim jedinicama i društvima u kojima ima većinski udio ili većinsko pravo u odlučivanju, a koja imaju sjedište u trećoj državi, osim ako to nije izričito suprotno zakonskim propisima treće države. Daljnji detalji o ovome zahtjevu primjene Zakona opisani su u poglavlju 8. ovih Smjernica.

2.5. Zakon o Financijskom inspektoratu Republike Hrvatske

Zakon o Financijskom inspektoratu Republike Hrvatske (dalje u tekstu: ZFI), uređuje ustrojstvo, nadležnost, djelokrug i ovlasti Financijskog inspektorata u odnosu na nadzor obveznika provedbe mjera i radnji radi sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma.

2.5.1. Ovlasti Financijskog inspektorata i obveze obveznika

Sukladno čl. 9., 10., 11., 12. i 14. ZFI-ja, ovlaštene osobe Financijskog inspektorata imaju sljedeće ovlasti:

- pregledati poslovne knjige, bankovnu i financijsku dokumentaciju, ugovore, poslovnu evidenciju i druge dokumente u bilo kojem obliku te zatražiti njihove preslike,
- pregledati poslovne prostorije, robu, uređaje i opremu,

- utvrditi identitet osoba koje rade na poslovima koji su predmet inspekcijskog nadzora,
- zatražiti informacije i uzimati izjave od osoba koje imaju saznanja važna za inspekcijski nadzor,
- zatražiti od obveznika podatke, dokumentaciju i informacije o svim okolnostima važnima za obavljanje inspekcijskog nadzora,
- zatražiti suzdržavanje od svakog postupanja koje je u suprotnosti s odredbama zakona,
- privremeno oduzeti predmete i dokumentaciju,
- provesti neposredni nadzor u prostorijama obveznika pregledom izvorne dokumentacije, praćenjem, prikupljanjem i provjerom podataka i saznanja iz drugih izvora,
- primijeniti odgovarajuće nadzorne mjere na obveznike primjenom načela proporcionalnosti (npr. pisano upozorenje za otklanjanje nepravilnosti i nalaganje otklanjanja nezakonitosti i nepravilnosti).

2.5.2. Obveze obveznika definirane Zakonom o Financijskom inspektoratu

Prema ZFI, obveznici su dužni:

- dostaviti podatke na zahtjev Financijskog inspektorata (čl. 10. ZFI),
- omogućiti pristup ovlaštenim osobama Financijskog inspektorata sjedištu i ostalim mjestima u kojima obveznik ili druga osoba po njegovoj ovlasti obavlja djelatnost i poslove u svezi s kojima Financijski inspektorat provodi nadzor (čl. 13. ZFI),
- omogućiti ovlaštenoj osobi Financijskog inspektorata, na njezin zahtjev, kontrolu poslovnih knjiga i poslovne dokumentacije te administrativne ili poslovne evidencije (čl. 13. ZFI),
- osigurati ovlaštenoj osobi Financijskog inspektorata prikladne prostorije u kojima je moguće neometano i bez nazočnosti drugih osoba obavljati nadzor (čl. 14. ZFI),
- osigurati ovlaštenoj osobi Financijskog inspektorata stručnu i tehničku pomoć te dati potrebna pojašnjenja važna za provedbu nadzora (čl. 14. ZFI).

3. Ključne mjere koje su obveznici dužni poduzimati

Uspješan sustav sprječavanja i otkrivanja pranja novca i financiranja terorizma kod obveznika jest onaj, koji je potpuno usklađen sa zakonskim obvezama, prilagođen poslovanju obveznika, u kojemu se mjere dosljedno provode, te koji zadovoljava postojeće standarde u području sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma.

Da bi obveznici bolje razumjeli svoje obveze i postigli usklađenost sa Zakonom, u ovim su Smjernicama mjere razvrstane u četiri kategorije, a to su:

- interne kontrole
- dubinska analiza stranke
- stalno praćenje i obavješćivanje
- čuvanje podataka i evidencija

U nastavku se daju detaljne smjernice za postupanje unutar svake od navedenih kategorija. U svakome poglavlju navode se i kriteriji za pomoć obveznicima kako bi lakše obavili procjenu mjera koje provode u području SPN/FT. Navedenim kriterijima za procjenu koristi

se i Financijski inspektorat u obavljanju nadzora i u donošenju ocjene provodi li obveznik na propisani način mjere za SPN/FT.

4. Interne kontrole

4.1. Pristup temeljen na riziku

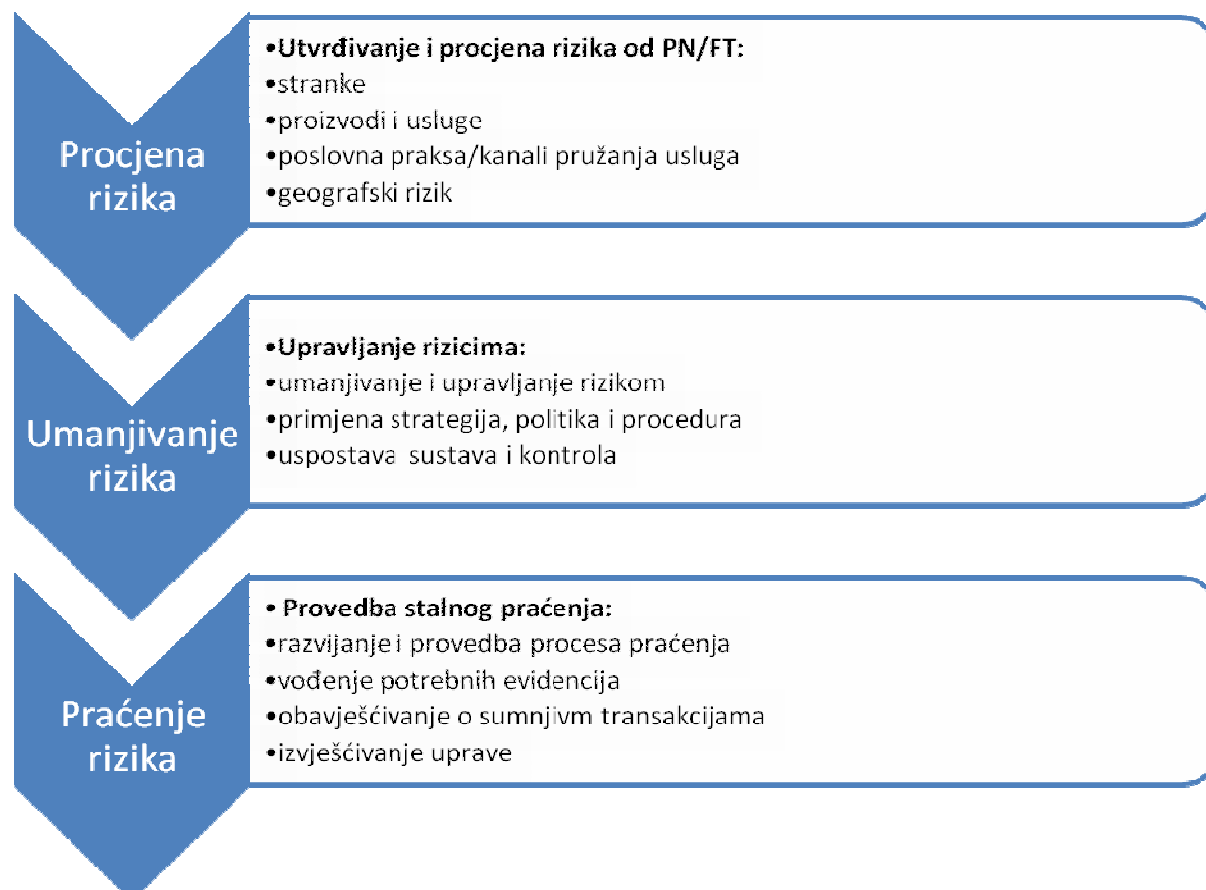
Od obveznika se zahtijeva procjena rizika te dokumentiranje obavljene procjene rizika povezane s pranjem novca i financiranjem terorizma. Pristup temeljen na riziku jest postupak koji obvezniku omogućuje identificiranje potencijalno visokih rizika od PN/FT-a i razvijanje strategija za njihovo umanjivanje. Načelo pristupa temeljenog na riziku omogućit će obvezniku usmjeravanje resursa tamo gdje su najpotrebniji .

Pristup upravljanja rizikom i umanjivanja rizika zahtijeva vodstvo i angažman višeg rukovodstva (managementa) usmjeren na otkrivanje i sprječavanje PN/FT-a. Više rukovodstvo odgovorno je za donošenje odluka vezanih za politike, procedure i procese koji umanjuju i kontroliraju rizike od PN/FT u poslovanju.

Cilj primijenjenih mjera za sprječavanje i otkrivanje PN/FT-a trebao bi biti proporcionalan utvrđenom stupnju rizika od PN/FT-a (pristup temeljen na riziku).

Tri su koraka pristupa temeljenog na riziku: procjena rizika, umanjivanje rizika i praćenje rizika. Dijagram 1 prikazuje tri različita koraka u provedbi pristupa temeljenog na riziku.

Dijagram 1: Pristup temeljen na riziku

4.1.1. Procjena rizika

Procjena rizika jest analiza potencijalnih prijetnji i ranjivosti od PNFT-a kojima je poslovanje obveznika izloženo. Kompleksnost procjene ovisi o veličini i faktorima rizika poslovanja obveznika.

Pri procjenjivanju rizika obveznici moraju odrediti i rangirati rizik unutar sljedećih kategorija:

- stranke
- proizvodi i usluge
- poslovna praksa/kanali isporuke
- geografski rizik

Rizik stranke

Obveznici moraju razmotriti prirodu i poslovanje svojih stranaka radi određivanja stupnja rizika od PN/FT-a. Drugim riječima, obveznici moraju poznavati svoje stranke. Poznavanje stranaka ne znači samo identificiranje stranke ili čuvanje evidencija. Riječ je o razumijevanju aktivnosti stranaka, transakcija koje provode, načina na koji posluju itd. Drugi elementi, kao što je veličina njihove imovine ili broj obuhvaćenih transakcija, mogu također biti relevantni za procjenu rizika stranke.

Rizik proizvoda i usluga

Obveznici trebaju prepoznavati proizvode i usluge ili njihove kombinacije koje mogu značiti viši rizik od PN/FT-a. Legitimni proizvodi i usluge mogu se koristiti za prikrivanje nezakonitog podrijetla sredstava ili premještanje sredstava radi financiranja terorističkog čina odnosno za skrivanje pravog identiteta stvarnog vlasnika ili korisnika proizvoda ili usluga. U visokorizične proizvode i usluge moraju se svrstati i svi oni koje su nadležna nadzorna tijela naznačila kao potencijalno visokorizične.

Rizik poslovnog odnosa

Od obveznika se također zahtijeva razmatranje kanala korištenih za isporuku proizvoda ili usluga. Danas na globalnom tržištu mnogobrojni kanali isporuke ne dovode stranku u izravan kontakt s obveznikom (npr. Internet, telefon ili pošta), a dostupni su 24 sata na dan, sedam dana u tjednu, gotovo svugdje. Udaljenost nekih od kanala isporuke može se koristiti i za prikrivanje pravog identiteta stranke ili stvarnih vlasnika, pa zbog toga može značiti viši rizik.

Geografski rizik

Obveznici moraju razmotriti znači li geografsko područje na kojem posluju potencijalno viši rizik od PNFT.

Lista u Dodatku 3. prikazuje primjer procjenjivanja rizika.

U svakom slučaju, procjena rizika obveznika mora biti prikladna njihovim specifičnim poslovnim potrebama, što znači da bi morala biti detaljnija od liste iz Dodatka 3. Obveznici mogu prilagoditi listu provjera ili koristiti drugačiju metodu ili drugi alat.

Visoki rizik od PN/FT-a

Iako ne postoji općeprihvaćena lista kategorija rizika, najčešće se koriste primjeri navedeni u Dodatku 2. ovih Smjernica. Potencijalni rizici mogu pomoći u određivanju situacija višeg rizika. Valja napomenuti, ako se utvrdi da su stranka ili situacija rizičniji, potrebno je primijeniti mjere umanjavanja rizika i pojačanu dubinsku analizu. *A priori* se ne zahtijeva odbijanje transakcije ili prekid poslovnog odnosa.

Srednji rizik od PN/FT-a

Stranke srednjeg rizika jesu one koje ne mogu biti kategorizirane kao visoko ili nisko rizične.

Niski rizik od PN/FT-a

Sukladno čl. 35. Zakona, stranke niskog rizika jesu:

- banke, podružnice stranih banaka i banke iz država članica ovlaštene za izravno pružanje bankovnih usluga u Republici Hrvatskoj, štedne banke, stambene štedionice,
- društva koja pružaju određene usluge platnog prometa, uključujući prijenos novca, Hrvatska pošta d.d., društva za upravljanje investicijskim fondovima, poslovne jedinice društava za upravljanje trećih država, društva za upravljanje država članica koje u Republici Hrvatskoj imaju poslovnu jedinicu, odnosno koja su ovlaštene za neposredno obavljanje poslova upravljanja fondovima na području Republike Hrvatske i treće osobe kojima je dopušteno, u skladu sa zakonom koji uređuje rad fondova, povjeriti obavljanje pojedinih poslova od strane društava za upravljanje, mirovinska društva, društva ovlaštena za poslove s financijskim instrumentima i podružnice inozemnih društava za poslove s financijskim instrumentima u Republici Hrvatskoj, ili druge identične institucije, pod uvjetom da imaju sjedište u zemlji članici ili trećoj zemlji iz čl. 25. t. 5. Zakona,
- državna tijela, tijela lokalne i područne samouprave, javne agencije, javni fondovi, javni uredi ili komore,
- društva čiji su vrijednosni papiri prihvaćeni i korišteni za trgovanje na tržištu kapitala jedne ili više zemalja članica sukladno pravnoj regulativi koja je na snazi u EU, ili društva sa sjedištima u trećoj zemlji čiji su vrijednosni papiri prihvaćeni i korišteni za trgovanje na tržištu kapitala u zemlji članici ili u toj trećoj zemlji pod uvjetom da zemlja zahtijeva objavu podataka sukladno pravnoj regulativi EU zone.

Obveznici mogu svrstati u kategoriju stranaka koje predstavljaju neznatan rizik od PN/FT samo one stranke koji zadovoljavaju uvjete iz **Pravilnika o određivanju uvjeta pod kojima obveznici svrstavaju stranke u stranke koje predstavljaju neznatan rizik za pranje novca ili financiranje terorizma (NN 76/09)**.

U smislu navedenog Pravilnika obveznik može sukladno članku 7. stavku 5. Zakona, u stranku koja predstavlja neznatan rizik za pranje novca ili financiranje terorizma svrstati tijelo javne vlasti ¹ iz članka 2. ovoga Pravilnika ako istodobno ispunjava sljedeće uvjete:

1. stranka obavlja poslove koje su joj kao javne ovlasti povjerene zakonom, odnosno za čije je obavljanje ovlaštena,
2. identitet stranke je moguće pouzdano provjeriti iz javno dostupnih izvora,

¹ Pravilnik pod tijelima javne vlasti podrazumijeva državna tijela (tijela zakonodavne, izvršne i sudbene vlasti), tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, pravne osobe s javnim ovlastima i druge pravne osobe na koje su prenesene javne ovlasti.

3. stranka obavlja djelatnost koja je javno poznata, pri čemu je stranka, u skladu sa zakonom koji je obvezuje, dužna redovito obavljati reviziju financijskih izvještaja.

Također, obveznik sukladno članku 7. stavku 5. Zakona u stranku, koja predstavlja neznatan rizik za pranje novca ili financiranje terorizma, osim tijela javne vlasti i stranaka iz članka 35. stavka 1. točaka 1. i 3. Zakona, može svrstati i obveznika iz članka 4. stavka 2. točke 4., 5. i 15. b) Zakona ako istodobno ispunjava sljedeće uvjete:

1. identitet stranke moguće je pouzdano provjeriti iz javno dostupnih izvora,
2. stranka obvezno mora dobiti odobrenja za pružanje financijskih usluga, a odobrenje za pružanje financijskih usluga može se oduzeti ako se ne ispunjavaju uvjeti propisani zakonom koji uređuje pružanje financijskih usluga,
3. stranka podliježe neposrednom inspekcijskom nadzoru nadležnog nadzornog tijela, koje može izricati nadzorne mjere primjenjujući načelo razmjernosti, sukladno ovlastima i postupanjima u poslovima inspekcijskog nadzora u otklanjanja nezakonitosti i nepravilnosti u području provedbe mjera, radnji i postupaka radi sprječavanja pranja novca ili financiranja terorizma.

Iznimno od gore navedenih odredaba iz Pravilnika, ako obveznik zna ili sumnja da je stranka povezana s pranjem novca ili financiranjem terorizma, dužan je postupiti sukladno odredbama članka 8. (mjere dubinske analize stranke), članka 30. stavka 3. (pojačana dubinska analiza stranke) i članka 42. Zakona (obavješćivanje o sumnjivim transakcijama i osobama).

Varijable koje mogu utjecati na rizik

Obveznici bi morali voditi računa o neobičnosti, rizičnosti ili sumnjivosti transakcije ili poslovnog odnosa. Stoga se u postupak procjene rizika mogu uvrstiti i varijabilni rizici koji su specifični za određenu stranku ili vrstu posla. Postojanje jedne ili više takvih varijabli može imati za posljedicu provođenje mjera pojačane dubinske analize i stalnog praćenja poslovnog odnosa ili provođenje mjera pojednostavljene dubinske analize stranke. Na povećanje ili smanjenje rizika određene stranke ili vrste posla mogu utjecati sljedeće varijable:

- priroda poslovnog odnosa sa strankom i postojanje specifičnih aktivnosti,
- razina usklađenosti sa zakonodavstvom ili provođenje nadzora nadležnih tijela. Primjerice, stranke koje podliježu odgovarajućem sustavu SPN/FT-a predstavljaju manji rizik nego stranke iz industrija kod kojih postoji rizik od pranja novca jer nisu regulirane ili nadzirane u području sprječavanja tih aktivnosti,
- ugled i javno dostupne informacije o stranci. Pravne osobe koje su transparentne i dobro poznate u javnosti te godinama posluju bez presuda (za kaznena djela povezana s nezakonito stečenom imovinom) predstavljaju nizak rizik od pranja novca,
- regularnost ili trajanje poslovnog odnosa,
- poznavanje zemlje stranke, uključujući poznavanje lokalnih zakona, propisa i pravila, te strukture i djelokruga nadzora,
- razmjernost između veličine ili opsega te vremenskog trajanja poslovanja stranke, uključujući i prirodu usluga koje se traže,
- velika ili nelogična zemljopisna udaljenost između obveznika i stranke kada za to nema potrebe,
- rizici koji proizlaze iz korištenja nove tehnologije koja omogućuje poslovni odnos bez nazočnosti stranke (*non-face-to-face*) te koja favorizira anonimnost,
- struktura stranke ili transakcije. Strukture bez vidljive pravne, porezne, poslovne, gospodarske ili druge zakonske svrhe mogu povećavati rizik.

4.1.1.1. Kriteriji za procjenu

Pri utvrđivanju provodi li obveznik odgovarajuće mjere procjene rizika, obuhvaćeni su sljedeći kriteriji:

Strategije za procjenu rizika su dokumentirane – Važno je da su strategije za procjenu rizika koje je izradio obveznik dokumentirane. Time je omogućeno njihovo korištenje od uprave i zaposlenika. O provedbi strategije umanjivanja rizika potrebno je sastaviti bilješku radi dokazivanja provedbe.

Procjena rizika je proporcionalna – Odgovarajuća pažnja mora se posvetiti velikoj i značajnoj razlici u poslovnoj praksi, veličini i stručnosti među obveznicima. Kao rezultat toga, razmatraju se navedeni kriteriji radi ocjenjivanja postupaka procjene rizika i strategije umanjivanja rizika kod obveznika.

Postoje razni oblici procjene rizika ovisno o veličini obveznika i djelatnosti koju obavlja. Lista provjera (*checklist*) primjerena je za male obveznike, dok je složeniji dokument, koji uključuje matricu rizika, primjereniji za veće obveznike.

Procjenom rizika obveznik mora obuhvatiti ključne elemente rizika navedene u nastavku:

- **rizik stranke** – obveznik mora uzeti u obzir vrstu i poslovni profil stranke te prirodu poslovnog odnosa ili transakcije radi određivanja stupnja rizika od PN/FT-a. Primjeri rizika povezanog sa strankama nalaze se u Dodatku 2.
- **proizvodi/usluge** – cjelokupna procjena rizika trebala bi obuhvatiti i utvrđivanje potencijalnih rizika povezanih s uslugama koje pružaju obveznici, uz napomenu da razni obveznici pružaju širok raspon usluga. U pristupu temeljenom na riziku uvijek valja imati na umu vrstu usluga koje obveznik pruža. Primjeri rizika povezanog s proizvodima/uslugama nalaze se u Dodatku 2.
- **poslovna praksa/kanali isporuke usluga** - obveznik razmatra i kanale isporuke proizvoda i usluga. Mnogi kanali isporuke ne iziskuju izravan kontakt obveznika sa strankom. Pažnju valja usmjeriti na udaljenosti kanala isporuke jer se oni mogu koristiti i za prikrivanje pravog identiteta stranke ili stvarnog vlasnika stranke, čime predstavljaju viši rizik. Primjeri rizika povezanog s poslovnom praksom/kanalima isporuke nalaze se u Dodatku 2.
- **geografski rizik** – obveznik mora uzeti u obzir geografsko područje poslovanja stranke te predstavlja li ono viši rizik od PN/FT-a. Primjeri rizika povezanog s geografskim područjem nalaze se u Dodatku 2.

Strategije procjene rizika revidira rukovodstvo na godišnjoj razini - Snažno rukovodstvo i njegovo sudjelovanje u SPNFT-u važan je aspekt primjene pristupa temeljenog na riziku. Rukovodstvo treba odobriti strategije procjene rizika i umanjivanja rizika te osigurati njihovu godišnju reviziju.

Zaposlenici su upoznati sa strategijama procjene rizika – Radi učinkovitosti upravljanja rizikom, važno je da su zaposlenici svjesni visokorizičnih situacija.

Utvrđivanje niskorizičnih stranaka – Pri procjenjivanju rizika obveznik može odrediti vrste stranaka koje predstavljaju nizak rizik sukladno čl. 35 Zakona, Pravilniku o određivanju uvjeta

pod kojima obveznici svrstavaju stranke u stranke koje predstavljaju neznatan rizik za pranje novca ili financiranje terorizma (NN 1/09) i Dodatku 2. ovih Smjernica.

4.1.2. Umanjivanje rizika

Umanjivanje rizika odnosi se na provedbu mjera za ograničavanje potencijalnih rizika od PN/FT-a koje je obveznik utvrdio unutar svoje razine tolerancije rizika. Nakon što obveznik, na osnovi procjene rizika, utvrdi postojanje visokog rizika od PN/FT-a (politike i procedure određene za umanjivanje visokog rizika), u pisanom će obliku izraditi strategije umanjivanja rizika te ih primijeniti na utvrđene visokorizične situacije. Strategije za umanjivanje rizika sastavni su dio internog akta obveznika. U Dodatku 4. ovih Smjernica nalazi se lista mjera za umanjivanje rizika koje su primjenjive u slučajevima za koje je obveznik procijenio da su visokorizični.

4.1.2.1. Kriteriji za procjenu

Pri utvrđivanju provodi li obveznik odgovarajuće mjere umanjivanja rizika, ocjenjuju se sljedeći kriteriji:

Strategije umanjivanja rizika su dokumentirane – Važno je da strategije za umanjivanje rizika obveznik izradi u pisanom obliku, te da su dostupne zaposlenicima i upravi. Nadalje, provedbu strategija treba dokumentirati radi dokazivanja da su mjere primijenjene.

Strategije umanjivanja rizika revidira rukovodstvo na godišnjoj razini – Snažno rukovodstvo i njegovo sudjelovanje u SPN/FT-u važan je aspekt primjene pristupa temeljenog na procjeni rizika. Rukovodstvo treba odobriti strategije umanjivanja rizika te osigurati njihovu godišnju reviziju.

Zaposlenici su upoznati sa strategijama umanjivanja rizika – Upoznavanje zaposlenika sa strategijama umanjivanja rizika osigurava primjenu mjera za umanjivanje rizika koje je izradila ovlaštena osoba ili njezin zamjenik sukladno čl. 46. Zakona.

4.1.3. Praćenje rizika

Osim procjene rizika i radnji za umanjivanje rizika, Zakon propisuje i obvezu provođenja mjera stalnog praćenja financijskih transakcija. Razina praćenja treba biti prilagođena riziku od PN/FT-a te mora biti u skladu s poglavljem koje se odnosi na procjenu rizika koju obavlja obveznik. Mjera stalnog praćenja služi kao pomoć u otkrivanju sumnjivih transakcija.

Internim aktom obveznik mora odrediti vrstu praćenja rizika za određene visokorizične situacije, uključujući način otkrivanja sumnjive transakcije. Internim aktom treba odrediti kada se praćenje provodi (njegovu učestalost), kako se revidira i kako se dosljedno provodi. U poglavlju 6.2. ovih Smjernica navedene su i druge obveze u pogledu praćenja te način provođenja mjere praćenja.

4.1.3.1. Kriteriji za procjenu

Pri utvrđivanju provodi li obveznik odgovarajuće mjere za praćenje rizika, ocjenjuju se sljedeći kriteriji:

Raspored praćenja je izrađen – Obveznici trebaju pratiti transakcije na osnovi plana koji odobrava rukovodstvo.

Promjene u aktivnostima su dokumentirane – Obveznik treba zabilježiti promjene u poslovnim aktivnostima koje nisu u skladu s uobičajenim obrascima izvršavanja transakcija ili s poslovanjem stranke, kako bi se po potrebi usmjerila pojačana pažnja pri praćenju rizika.

Parametri praćenja su utvrđeni – Obveznici trebaju odrediti ograničenja ili parametre u vezi s transakcijama koji će pokretati sustav ranog upozorenja te biti povodom za obvezno praćenje.

Učestalije praćenje visokorizičnih transakcija ili poslovnih odnosa – Obveznici učestalije provjeravaju visokorizične transakcije, koristeći se pritom indikatorima za prepoznavanje sumnjivih transakcija.

Mjerom praćenja poslovnog odnosa obuhvaćeno je - praćenje i provjeravanje usklađenosti poslovanja stranke s predviđenom prirodom i namjenom poslovnog odnosa koji je stranka uspostavila, praćenje i provjeravanje usklađenosti izvora sredstava s predviđenim izvorom sredstava, praćenje i provjeravanje usklađenosti poslovanja, odnosno transakcija stranke s njezinim uobičajenim opsegom poslovanja te praćenje i ažuriranje prikupljenih dokumenata i podataka o strankama, uključujući i provođenje ponovne godišnje dubinske analize stranke u slučajevima koje uređuje čl. 27. Zakona.

Obavješćivanje Ureda o sumnjivim transakcijama – Svrha mjere praćenja jest prepoznavanje sumnjivih transakcija. O sumnjivim transakcijama obveznik je dužan obavijestiti Ured. Iako strogo kvantitativna analiza broja Uredu dostavljenih obavijesti o sumnjivim transakcijama nije primjerena imajući u vidu različit stupanj izloženosti pojedinog sektora riziku od PN/FT-a, ipak broj otkrivenih sumnjivih transakcija može potencijalno biti indikatorom za učinkovit sustav praćenja.

4.2. Interni akt

Obveznici su dužni, sukladno čl. 48. Zakona, donijeti interni akt kojim se uređuju mjere, radnje i postupanja radi sprječavanja i otkrivanja PN/FT-a u skladu sa Zakonom i propisima donesenima na temelju toga Zakona.

Internim aktom obuhvaćene su sljedeće mjere, radnje i postupanja obveznika:

- odgovornost ovlaštenih osoba i drugih zaposlenika koji sudjeluju u provedbi Zakona (obveza sukladno čl. 48. Zakona)
- utvrđivanje strane politički izložene osobe (obveza sukladno čl. 32. Zakona)
- provođenje dubinske analize stranke (obveza sukladno čl. 8. Zakona)
- dopunjavanje, prilagođavanja i primjena liste indikatora (obveza sukladno čl. 41. Zakona)
- opis provođenja internih postupaka u pogledu SPNFT-a, a kao što su:
 - izrada i provođenje programa stručnog osposobljavanja i izobrazbe zaposlenika,
 - postupak procjene rizika, umanjivanja rizika i praćenja rizika,
 - postupak provjere identiteta stranke, obavješćivanja nadležnih tijela i drugi postupci,
 - način otkrivanja sumnjivih transakcija,
 - način obavješćivanja Ureda,

- način vođenja evidencija o prikupljenim podacima,
- određivanje vrste praćenja za određenu visokorizičnu situaciju,
- praćenje rizika (učestalost praćenja, revizija procesa i način osiguranja dosljednosti u primjeni),
- raspored (vremenski plan) te provedba godišnje interne revizije aktivnosti u području provedbe mjera otkrivanja i sprječavanja PN/FT-a,
- uvjeti vođenja evidencija: način vođenja, rokovi čuvanja, sadržaj evidencija i zaštita podataka,
- otkrivanje i obavješćivanje Ureda o propisanim transakcijama,
- učestalost i način provođenja interne revizije,
- postupci godišnje revizije koju obavlja rukovodstvo te odobravanja procjene rizika i strategija za umanjivanje rizika.

4.2.1. Kriteriji za procjenu

Interni akt sastavljen je u pisanom obliku – Svaki interni akt treba sastaviti u pisanom obliku.

Interni akt sadržava sve propisane mjere – Interni akt trebao bi pružati cjelokupan pregled usklađenosti obveznika s odredbama Zakona. Internim aktom definiraju se mjere navedene u poglavlju 4.2. ovih Smjernica.

Politike i procedure se provode – Obveznik u svakodnevnom poslovanju mora osigurati primjenu mjera i radnji određenih internim aktom u svrhu otkrivanja i sprječavanja PN/FT-a.

Zaposlenici su upoznati s politikama i procedurama – Zaposlenici moraju biti upoznati s politikama i procedurama te s njihovim utjecajem na svakodnevno poslovanje kako bi se osigurala učinkovitost zaposlenika.

Sumnjive transakcije identificirane su i o njima je obaviješten Ured - Obveznikove politike i procedure učinkovite su za prepoznavanje i prijavljivanje sumnjivih transakcija.

Provođenje stručnog osposobljavanja i izobrazbe – Zaposlenici se stručno osposobljavaju i obrazuju te su upoznati s politikama i procedurama, trendovima, tipologijama i rizicima u području PN/FT-a.

Interni akt je primjeren – Interni akt mora biti prilagođen praksi, veličini i stručnosti obveznika.

4.3. Imenovanje ovlaštene osobe

Zakonom je definirana ovlaštena osoba kao osoba odgovorna za provođenje mjera i zadaća iz Zakona i pripadajućih podzakonskih propisa. U skladu sa čl. 44. st. 2. Zakona obveznici su dužni, s iznimkama navedenima u poglavlju 4.3.1. ovih Smjernica, imenovati ovlaštenu osobu i zamjenika u pisanom obliku. Ako obveznik ne imenuje ovlaštenu osobu, ovlaštenom osobom smatra se zakonski zastupnik ili druga osoba koja vodi poslove obveznika, odnosno odgovorna osoba obveznika prema zakonskim propisima.

O imenovanju ovlaštene osobe obveznici su dužni obavijestiti Ured odmah, a najkasnije u roku od sedam (7) dana od dana imenovanja, odnosno od promjene podataka o ovlaštenoj osobi.

Nadalje, u skladu sa čl. 47. Zakona obveznici su dužni osigurati odgovarajuće uvjete ovlaštenoj osobi za obavljanje njezinih zadaća, kao što su:

- neograničeni pristup do svih podataka, informacija i dokumentacije za potrebe sprječavanja i otkrivanja PN/FT-a,
- odgovarajuće ovlaštenje za provođenje zadaća iz čl. 46. st.1. Zakona,
- odgovarajući kadrovski, materijalni i drugi uvjeti rada,
- primjereni prostorni i tehnički uvjeti koji jamče odgovarajući stupanj zaštite povjerljivih informacija i podataka kojima raspolaže ovlaštena osoba/zamjenik,
- odgovarajuća IT potpora koja omogućuje stalno i sigurno praćenje aktivnosti na području sprječavanja i otkrivanja PN/FT-a,
- redovito stručno osposobljavanje i izobrazba u vezi sa sprječavanjem i otkrivanjem PN/FT-a,
- zamjenjivanje ovlaštene osobe u vrijeme njezine odsutnosti.

Iznimke pri imenovanju ovlaštene osobe: Osobe koje obavljaju profesionalne djelatnosti, napose odvjetnici, javni bilježnici, revizori, revizorska društva, pravne i fizičke osobe koje obavljaju računovodstvene usluge i usluge poreznog savjetovanja, izuzeti su od obveze imenovanja ovlaštene osobe sukladno čl. 55. st. 3. t. 3. Zakona.

4.3.1. Kriteriji za procjenu

Ovlaštena osoba je imenovana – Obveznik je imenovao ovlaštenu osobu i zamjenika koji su odgovorni za provedbu mjera i radnji za SPN/FT.

O imenovanju ovlaštene osobe obaviješten je Ured - Obveznik je obavijestio Ured odmah, a najkasnije u roku od sedam (7) dana od dana imenovanja, odnosno od promjene podataka o ovlaštenoj osobi.

Ovlaštena osoba ispunjava sve propisane uvjete – Poslove ovlaštene osobe i zamjenika mogu obavljati isključivo osobe koje ispunjavaju uvjete propisane čl. 45. Zakona, a koji uključuju:

- ovlaštena osoba zaposlena je na radnome mjestu koje je u organizacijskoj strukturi obveznika sistematizirano na takvu položaju da osobi omogućuje brzo, kvalitetno i pravodobno izvršavanje zadaća,
- ovlaštena osoba nezavisna je u radu,
- ovlaštena osoba ima mogućnost izravne komunikacije s upravom,
- protiv ovlaštene osobe ne vodi se kazneni postupak, odnosno ta nije osuđivana za kazneno djelo,
- ovlaštena osoba odgovarajuće je stručno osposobljena za provođenje zadaća,
- ovlaštena osoba dobro poznaje prirodu poslovanja obveznika te izloženost riziku od PN/FT-a.

Ovlaštena osoba obavlja sve propisane zadaće – Ovlaštena osoba dužna je obavljati zadaće navedene u čl. 46. Zakona, a to su:

- razvijanje i uspostavljanje sustava za sprječavanje i otkrivanje PN/FT kod obveznika,
- pravodobno pružanje informacija Uredu,
- izrada internog akta koji uključuje politike i operativne procedure radi usklađivanja sa obvezama u pogledu SPNFT,
- praćenje i koordiniranje aktivnosti obveznika u području sprječavanja i otkrivanja PN/FT,
- uspostavljanje informacijske potpore za sprječavanje i otkrivanje PN/FT,

- predlaganje rukovodstvu poboljšanja sustava sprječavanja i otkrivanja PN/FT,
- pripremanje i praćenje/nadziranje programa stručnog osposobljavanja i izobrazbe u području SPNFT-a.

Obveznik ispunjava svoje obveze prema ovlaštenoj osobi – Obveznik je dužan, u skladu sa čl. 47. Zakona, osigurati odgovarajuće uvjete ovlaštenoj osobi za obavljanje njezinih zadaća. Propisani uvjeti navedeni su u poglavlju 4.3. ovih Smjernica.

4.4. Stručno osposobljavanje i izobrazba

Obveznici, sukladno čl. 49. Zakona, obvezni su brinuti se za stručno osposobljavanje i izobrazbu svojih zaposlenika u svrhu sprječavanja i otkrivanja PN/FT-a.

Stručno osposobljavanje i izobrazba zaposlenika podrazumijeva upoznavanje s odredbama Zakona i na temelju Zakona donesenih podzakonskih propisa, s internim aktom obveznika, s međunarodnim standardima koji proizlaze iz međunarodnih konvencija iz područja SPN/FT-a, sa smjericama i listom indikatora za prepoznavanje sumnjivih transakcija, te s obvezama u pogledu obavješćivanja Ureda i vođenja evidencija.

Obveznici su dužni uspostaviti trajni sustav stručnog osposobljavanja i izobrazbe u svrhu informiranosti o novostima, uključujući o aktualnim tehnikama, metodama i trendovima u području SPN/FT-a, te dati jasno objašnjenje svih aspekata Zakona i obveza u pogledu SPN/FT, a posebno zahtjeva koji se odnose na dubinsku analizu stranke te obavješćivanje o sumnjivim transakcijama.

Obveznici su dužni donijeti godišnji program stručnog osposobljavanja i izobrazbe vezano za SPN/FT.

Odredbom čl. 78. Zakona propisana je obveza čuvanja podataka i pripadajuće dokumentacije o stručnom osposobljavanju i izobrazbi zaposlenika četiri (4) godine nakon obavljenog stručnog osposobljavanja i izobrazbe.

Međunarodni FATF-ovi standardi i dobra praksa ukazuju na važnost uvažavanja visokih profesionalnih i etičkih standarda kod zapošljavanja novih zaposlenika. U tu svrhu, mogu se prikupljati sljedeći podaci ili dokumenti:

- prikupljanje podataka o tome vodi li se protiv kandidata kazneni postupak, pribavljanjem uvjerenja o nekažnjavanju, uz privolu potencijalnog zaposlenika i poštujući odredbe Zakona kojim se uređuje zaštita osobnih podataka
- provjeravanje nalazi li se osoba na sankcijskoj listi ili je državljanin države protiv koje vrijede ograničavajuće mjere VS OUN i Europske Unije

Provjeru nalazi li se osoba na sankcijskoj listi ili je državljanin države koja je predmet sankcija obveznik obavlja samostalno provjeravajući liste koje se nalaze na Internet stranici Ministarstva vanjskih i europskih poslova te istu dokumentirati. <http://www.mvep.hr/hr/dokumenti-i-obraci/medunarodne-mjere-ogranicavanja/>

4.4.1. Kriteriji za procjenu

Program je dokumentiran - Program stručnog osposobljavanja i izobrazbe mora biti dokumentiran. Potrebno je dokumentirati sadržaj programa osposobljavanja/izobrazbe, vrijeme održavanja i popis osoba koje su u njemu sudjelovale. Datum provjere/revizije programa također treba biti zabilježen.

Program je proporcionalan vrsti i opsegu poslovanja obveznika – Obveznici trebaju izraditi, provoditi i dopunjavati program primjeren vrsti i opsegu njihova poslovanja. Zaposlenici se osposobljavaju uz pomoć prezentacija, pisanih materijala ili *on-line* edukativnih programa.

Program je proporcionalan stupnju rizika od PN/FT-a – Program mora biti prilagođen riziku od PN/FT-a. Sadržaj programa ne samo da treba biti usmjeren na rizike od PN/FT specifične za poslovanje obveznika, nego i obveznici koji su izloženi visokom riziku od PN/FT-a trebaju imati prilagođene programe usmjerene na utvrđene visoke rizike.

Osposobljavanje i izobrazba su sveobuhvatni - Sadržaj osposobljavanja/izobrazbe pruža zaposlenicima i rukovodstvu jasnije razumijevanje njihovih obveza u pogledu SPN/FT-a te izloženosti njihova poslovanja riziku od PN/FT-a. Program bi trebao obuhvatiti informacije o tehnikama, metodama i trendovima u području PN/FT-a, objašnjenja odredaba Zakona i pripadajućih podzakonskih propisa, pregled postupaka dubinske analize stranke, vođenje evidencija, uvjete obavješćivanja, pregled internih politika i procedura, procjene rizika i strategije umanjenja rizika.

Stručno osposobljavanje i izobrazba provodi se najmanje jednom godišnje – Stručno osposobljavanje i izobrazba mora se provesti barem jednom godišnje, no potrebno je i češće ako dođe do promjena u poslovnoj praksi i/ili u zakonskim odredbama u području SPNFT-a.

Osposobljavanje i izobrazba svih zaposlenika – Svi zaposlenici moraju proći osposobljavanje/izobrazbu radi boljeg razumijevanja poslovnih postupaka te politika, procedura i rizika povezanih sa SPNFT-om.

Novi zaposlenici osposobljavaju se prije interakcije sa strankama – Osposobljavanje/izobrazba u pogledu SPNFT-a trebala bi biti sastavnim dijelom početnog usmjerenja novoga zaposlenika. Osposobljavanje/izobrazbu potrebno je provesti prije interakcije novoga zaposlenika sa strankama.

Godišnji pregled/revizija programa osposobljavanja – Potrebno je obaviti reviziju/pregled programa barem jednom godišnje. Reviziju/pregled potrebno je obaviti i prilikom svake promjene poslovne prakse i/ili promjene zakonskih odredaba u području SPN/FT-a.

4.5. Interna revizija

Sukladno čl. 50. Zakona, svi su obveznici, izuzevši obveznike navedene u poglavlju 4.5.1. ovih Smjernica, dužni najmanje jednom godišnje osigurati redovitu internu reviziju radi provjere prikladnosti i učinkovitosti politika i procedura, te procjene rizika i programa osposobljavanja/izobrazbe.

Reviziju može obaviti unutarnji ili vanjski revizor. Ako obveznik nema revizora, može obaviti „samoprocjenu“. „Samoprocjenu“ treba obaviti osoba koja nije povezana s poslovima obavješćivanja, vođenja evidencija i praćenja usklađenosti kod obveznika. To može biti zaposlenik ili vanjski savjetnik. Cilj „samoprocjene“ sličan je cilju revizije koju obavljaju unutarnji ili vanjski revizori, a odnosi se na provjeru provođenja politika i procedura i njihove usklađenosti sa zakonskim i regulatornim zahtjevima.

Iznimka za osobe koje obavljaju profesionalne djelatnosti: Sukladno čl. 55. Zakona, odvjetnici, javni bilježnici, revizori, fizičke i pravne osobe koje pružaju računovodstvene

usluge te usluge poreznog savjetovanja nisu dužni provoditi internu reviziju provođenja zadaća SPN/FT-a.

4.5.1. Kriteriji za procjenu

Interna revizija je dokumentirana – Interna revizija sastavljena je u pisanom obliku, a uključuje specifična područja koja je pregledao revizor ili osoba koja obavlja pregled, datum obavljanja revizije/pregleda i preporuke koje su pritom navedene.

Interna revizija proporcionalna je obujmu poslovanja obveznika – Prilikom provođenja interne revizije, valja uzeti u obzir obujam poslovanja obveznika.

Za veće obveznike interna revizija trebala bi biti sveobuhvatnija/detaljnija te obavljena od neovisnog revizora. U skladu s već navedenim, manji obveznici imaju mogućnost „samoprocjene“. Detaljnu definiciju većih i manjih obveznika kao i opseg mjera definirat će Pravilnik.²

Interna revizija je sveobuhvatna - Interna revizija treba biti sveobuhvatna te treba obuhvaćati analizu politika i procedura kod obveznika, program osposobljavanja/izobrazbe i upravljanje rizikom. Pri provjeri upravljanja rizikom, interni revizor u svom nalazu treba obuhvatiti sve elemente, uključujući procjenu rizika, strategiju upravljanja rizikom i postupke praćenja rizika.

Revizija internog revizora treba obuhvaćati sljedeće (intervju, ispitivanje, uzimanje uzoraka):

- razgovor (intervju) s osobama koje provode transakcije te s njihovim nadređenima kako bi se ustanovilo njihovo znanje o zakonskim zahtjevima te politikama i procedurama,
- reviziju kriterija i postupaka radi utvrđivanja i provjere identiteta te obavješćivanje o sumnjivim transakcijama,
- ispitivanje sustava vođenja evidencija u svrhu ocjenjivanja usklađenosti sa zakonodavstvom,
- ispitivanje postupaka utvrđivanja/provjere identiteta stranke u svrhu ocjenjivanja usklađenosti sa zakonskim zahtjevima,
- reviziju procjene rizika, te
- druge elemente propisane pravilnicima.

Godišnja interna revizija - Internu reviziju obveznik je dužan obaviti najmanje jednom godišnje.

O rezultatima interne revizije izvješćuje se rukovodstvo - O rezultatima revizije/pregleda izvješćuje se rukovodstvo unutar razumnog roka od dana završetka revizije/pregleda. Izvješće sadrži rezultate revizije/pregleda, ažuriranja politika i procedura provedena za vrijeme trajanja pregleda/revizije te stanje provedbe politika i procedura. Nedostaci moraju biti utvrđeni i o njima se izvješćuje uprava/rukovodstvo. Izvješće bi trebalo sadržavati i odgovor na zahtjev s naznakom korektivnih aktivnosti koje treba provesti i rokove za njihovu provedbu. Datum predavljanja rezultata revizije/pregleda upravi/rukovodstvu i datum odgovora uprave/rukovodstva potrebno je zabilježiti.

² Pravilnik za ovo područje bit će donesen od strane ministra financija.

5. Dubinska analiza stranke

Obveznici su dužni u skladu sa čl. 8. Zakona, provoditi sljedeće mjere dubinske analize stranke:

- utvrđivanje identiteta stranke i provjeru njezina identiteta na osnovi dokumenata, podataka ili informacija dobivenih iz vjerodostojnoga, pouzdanog i neovisnog izvora,
- utvrđivanje i provjeru identiteta stvarnog vlasnika stranke,
- prikupljanje podataka o namjeni i predviđenoj prirodi poslovnog odnosa ili transakcije te drugih podataka u skladu sa Zakonom,
- stalno praćenje poslovnog odnosa, uključujući pažljivo praćenje transakcija obavljenih tijekom tog odnosa, kako bi se osiguralo da te transakcije odgovaraju saznanjima obveznika o toj stranci, vrsti posla i rizika, prema potrebi uključujući i podatke o izvoru sredstava, pri čemu dokumenti i podaci kojima obveznik raspolaže moraju biti ažurni.

Obveznik koji ne može provesti mjere iz čl. 8. st. 1. t. 1., 2. i 3. Zakona, ne smije uspostaviti poslovni odnos ili izvršiti transakciju, odnosno mora prekinuti već uspostavljeni poslovni odnos, te je dužan o tome, sa svim do tada prikupljenim podacima o stranci ili transakciji, obavijestiti Ured sukladno čl. 42. Zakona.

Iznimka u provođenju mjera dubinske analize stranke za osobe koje obavljaju profesionalne djelatnosti - Osobe koje obavljaju profesionalne djelatnosti provode mjere dubinske analize u skladu sa čl. 53. Zakona. Sukladno čl. 55. st. 1. Zakona, mjere dubinske analize ne primjenjuju se na osobe koje obavljaju profesionalne djelatnosti u pogledu podataka koje one dobiju od stranke ili prikupe o stranci u tijeku utvrđivanja pravnog položaja stranke ili prilikom zastupanja stranke u vezi sa sudskim postupkom, što uključuje savjetovanja za predlaganje ili izbjegavanje sudskih postupaka, bez obzira na to jesu li podaci dobiveni ili prikupljeni prije, u tijeku ili nakon završenih sudskih postupaka.

5.1. Slučajevi u kojima je obvezno utvrđivanje i provjera identiteta stranke

Sukladno čl. 9. Zakona, obveznik je dužan obaviti dubinsku analizu stranke u sljedećim slučajevima:

- prilikom uspostavljanja poslovnog odnosa sa strankom. Poslovni odnos jest svaki poslovni ili drugi ugovorni odnos koji stranka uspostavi ili sklopi kod obveznika i povezan je s obavljanjem djelatnosti obveznika te je trajnijeg karaktera koji omogućuje provođenje mjere stalnog praćenja npr. kod odvjetnika, revizora i sl.
- pri svakoj transakciji u vrijednosti od 105.000,00 kuna i višoj (jednokratna transakcija ili više povezanih koje ukupno dosežu vrijednost od 105.000,00 kuna i više). Transakcija jest svaki primitak, izdatak, prijenos s računa na račun, zamjena, čuvanje, raspolaganje i drugo postupanje s novcem ili drugom imovinom kod obveznika. Kod transakcije, za razliku od poslovnog odnosa, naglasak je na jednokratnoj aktivnosti. Primjerice, obveznici koji su mjenjači, prijenosnici novca, trgovci plemenitim metalima i drugi, s obzirom na prirodu poslovanja, najčešće ne uspostavljaju poslovni odnos u smislu Zakona, te oni provode dubinsku analizu stranke za transakcije u vrijednosti 105.000,00 kuna i više, dok odvjetnici, revizori uspostavljaju poslovne odnose i obavljaju transakcije u okviru tih odnosa
- ako postoji sumnja u vjerodostojnost i istinitost prethodno dobivenih podataka o stranci ili stvarnom vlasniku stranke,

- uvijek kada u vezi s transakcijom ili strankom postoje razlozi za sumnju na PN/FT, bez obzira na vrijednost transakcije. Primjerice, vrijednost transakcije je 80.000,00 kuna, no zbog razloga koji upućuju na sumnju na PN/FT, potrebno je identificirati stranku, **bez obzira što vrijednost transakcije ne prelazi 105.000,00 kuna.**

Utvrđivanje i provjera identiteta stranke pri transakciji u vrijednosti od 105.000,00 kuna i više koja se obavlja na temelju prethodno uspostavljenoga poslovnog odnosa kod obveznika.

U okviru dubinske analize stranke obveznik provjerava identitet stranke koja transakciju obavlja. U slučaju da dio podataka koji su prethodno trebali biti prikupljeni nedostaje, potrebno je prikupiti i te podatke iz čl. 16. stavak 1. točke 1., 3., 4., 5., 6. i 9.

Prije uspostavljanja poslovnog odnosa ili izvršenja transakcije, obveznik je dužan provesti sljedeće tri mjere:

- utvrditi i provjeriti identitet stranke na osnovi dokumenata, podataka ili informacija dobivenih iz vjerodostojnoga, pouzdanog i neovisnog izvora,
- utvrditi i provjeriti identitet stvarnog vlasnika stranke,
- prikupiti podatke o namjeni i predviđenoj prirodi poslovnog odnosa ili transakcije ili drugih podataka u skladu sa Zakonom.

Iznimno, prilikom uspostavljanja poslovnog odnosa obveznici mogu provesti mjere dubinske analize stranke i tijekom uspostavljanja poslovnog odnosa ako je to neophodno kako se ne bi prekinuo uobičajeni način uspostavljanja poslovnih odnosa i ako postoji neznatan rizik od PN/FT-a. U slučajevima kada dubinska analiza stranke nije provedena prije uspostavljanja poslovnog odnosa, obveznik će sastaviti bilješku o razlozima neprovođenja dubinske analize stranke prije uspostavljanja poslovnog odnosa sa strankom te o vrsti transakcije koja je izvršena.

5.1.1. Kriteriji za procjenu

Mjere dubinske analize stranke provode se prije uspostavljanja poslovnog odnosa – Obveznik je dužan obaviti dubinsku analizu stranke prije uspostavljanja poslovnog odnosa sa strankom.

Iznimno, mjere dubinske analize stranke provode se tijekom uspostavljanja poslovnog odnosa – Obveznik može provesti mjere dubinske analize stranke tijekom uspostavljanja poslovnog odnosa sa strankom ako je to neophodno kako se ne bi prekinuo uobičajeni način uspostavljanja poslovnog odnosa i ako postoji neznatan rizik od PN/FT-a.

Dubinska analiza stranke obavlja se za transakcije u vrijednosti od 105.000,00 kuna i više – Obveznici su dužni provoditi mjere dubinske analize stranke pri svakoj transakciji u vrijednosti od 105.000,00 kuna i više, bez obzira na to je li riječ o jednokratnoj transakciji ili o više međusobno očigledno povezanih transakcija.

Mjere dubinske analize stranke provode se prije izvršenja transakcije – Obveznici su dužni provoditi propisane mjere prije izvršenja transakcije.

Dubinska analiza stranke obavlja se onda kad postoji sumnja u vjerodostojnost i istinitost prikupljenih podataka – Dubinska analiza stranke obavlja se onda kad postoji sumnja u vjerodostojnost i istinitost prethodno dobivenih podataka o stranci ili stvarnom vlasniku stranke.

Dubinska analiza stranke obavlja se onda kad postoje razlozi za sumnju – Obveznici su dužni provesti dubinsku analizu stranke uvijek kad u vezi s transakcijom ili strankom postoje razlozi za sumnju na PN/FT, bez obzira na vrijednost transakcije.

5.2. Provođenje mjera dubinske analize stranke

5.2.1. Mjera utvrđivanja i provjere identiteta stranke

Sukladno međunarodnim standardima i dobroj praksi, kao početni korak u provedbi mjere utvrđivanja i provjere identiteta stranke, osoba koja je opunomoćena zastupati stranku ili zakonskog zastupnika stranke, obveznici bi trebali utvrditi nastupa li osoba s kojom obveznik uspostavlja poslovni odnos ili provodi transakciju u svojstvu stranke ili zastupa stranku (zakonski zastupnik/opunomoćenik).

5.2.1.1. Kriteriji za procjenu

Utvrđivanje i provjera identiteta fizičkih osoba – Obveznik je dužan provoditi mjeru utvrđivanja i provjere identiteta stranke koja je fizička osoba, njezina zakonskoga zastupnika, opunomoćenika, stranke koja je obrtnik ili osoba koja se bavi drugom samostalnom djelatnošću, te prikupiti podatke propisane čl. 17. st. 1. Zakona uvidom u službenu osobnu ispravu u nazočnosti stranke, druge važeće javne isprave koje podnese stranka odnosno neposredno od stranke, ili iz pisane izjave stranke, te na drugi način ako to pravilnikom odredi ministar financija. Ako je posrijedi stranka koja je obrtnik ili osoba koja se bavi drugom samostalnom djelatnošću, a dodijeljen joj je identifikacijski broj, subjekt nadzora prikuplja podatke u skladu s odredbama čl. 16. st. 1. t. 5. i čl. 18. Zakona.

Prikupljanje propisanih podataka za utvrđivanje identiteta fizičkih osoba – Obveznik prikuplja sljedeće podatke o fizičkim osobama: ime i prezime, prebivalište, datum i mjesto rođenja, identifikacijski broj, naziv i broj izdavatelja identifikacijske isprave.

Utvrđivanje i provjera identiteta pravnih osoba - Obveznik utvrđuje i provjerava identitet stranke koja je pravna osoba prikupljanjem podataka u skladu sa čl. 18. Zakona, uvidom u izvornik ili ovjerenu presliku dokumentacije iz sudskog ili drugog javnog registra (koji mu u ime pravne osobe dostavi zakonski zastupnik ili opunomoćenik pravne osobe, a koji ne smije biti stariji od tri mjeseca), neposrednim uvidom u sudski ili drugi javni registar, uvidom u izvornike ili ovjerene preslike isprava i drugu poslovnu dokumentaciju, te iz pisanih izjava zakonskoga zastupnika ili opunomoćenika pravne osobe. Obveznik je dužan prethodno provjeriti prirodu registra iz kojeg će uzeti podatke za provjeru identiteta. Sukladno prihvaćenoj dobroj praksi posebnu pozornost obveznik treba obratiti na javne registre iz offshore financijskih centara koji u pravilu ne navode podatke zadovoljavajuće kvalitete (npr. stvarne vlasnike, direktore i dr.).

Ako je stranka strana pravna osoba koja obavlja djelatnost u Republici Hrvatskoj preko svoje poslovne jedinice, utvrđuje se i provjerava identitet strane pravne osobe i njezine podružnice.

Prikupljanje propisanih podataka o pravnim osobama - Obveznik pribavlja sljedeće podatke o pravnim osobama: naziv, sjedište (ulica i kućni broj, mjesto i država) i identifikacijski broj (za pravnu osobu, a za obrtnika ili osobu koja obavlja drugu samostalnu djelatnost onda ako im je identifikacijski broj bio dodijeljen).

Utvrđivanje i provjera identiteta zakonskoga zastupnika pravne osobe - Obveznik utvrđuje i provjerava identitet zakonskoga zastupnika pravne osobe prikupljanjem podataka uvidom u službenu osobnu ispravu u njegovoj nazočnosti te iz drugih važećih javnih isprava koje predloži stranka odnosno dostavi zakonski zastupnik.

Prikupljanje propisanih podataka o zakonskim zastupnicima - Obveznik prikuplja sljedeće podatke o zakonskim zastupnicima: ime i prezime, prebivalište, datum i mjesto rođenja, identifikacijski broj, naziv i broj izdavatelja identifikacijske isprave.

Utvrđivanje i provjera identiteta opunomoćenika – Obveznici provode mjeru utvrđivanja i povjere identiteta opunomoćenika prikupljanjem podataka uvidom u službenu osobnu ispravu opunomoćenika u njegovoj nazočnosti.

Propisani podaci prikupljaju se o opunomoćeniku - Obveznik prikuplja podatke iz čl. 16. st. 1. t. 1. i 5. Zakona o stranci u čije ime nastupa na temelju podataka iz ovjerene punomoći.

Utvrđivanje i provjera identiteta drugih pravnih osoba i s njima izjednačenih subjekata - za udruge, zaklade, fondacije i ostale pravne osobe koje ne obavljaju gospodarsku djelatnost, kao i za vjerske zajednice i udruge koje nemaju svojstvo pravne osobe te druge subjekte koji nemaju pravnu osobnost, ali samostalno nastupaju u pravnom prometu, obveznik je dužan:

- utvrditi i provjeriti identitet osobe ovlaštene za zastupanje odnosno zastupnika,
- pribaviti punomoć za zastupanje,
- prikupiti podatke na način propisan čl. 21. Zakona.

Napomena: Postoje dvije vrste udruga: udruge registrirane i upisane u upisnik sukladno Zakonu o udrugama (koje su ujedno i pravne osobe) i udruge koje nisu registrirane i upisane u upisnik sukladno navedenom Zakonu pa samim time nisu pravne osobe. U prvom slučaju potrebno je provesti mjere iz Zakona koje se odnose na utvrđivanje i provjeru identiteta pravne osobe (te udruge imaju zakonske zastupnike upisane u registar udruga). Za udruge koje nisu pravne osobe i za druge subjekte koji nemaju pravnu osobnost, ali samostalno nastupaju u pravnom prometu (npr. imaju račun u banci i sklapaju ugovore), potrebno je utvrditi identitet članova fizičkih osoba.

Propisani podaci koji se prikupljaju

- **za zakonskoga zastupnika ili opunomoćenika:** ime i prezime, prebivalište, datum i mjesto rođenja, identifikacijski broj, naziv i broj izdavatelja identifikacijske isprave
- **za člana:** ime i prezime, prebivalište, datum i mjesto rođenja fizičke osobe
- **za drugu pravnu osobu i s njom izjednačenog subjekta:** naziv i sjedište.

Propisani podaci prikupljaju se o opunomoćeniku neprofitne organizacije - U okviru utvrđivanja i provjere identiteta stranke, obveznici utvrđuju identitet stranke odnosno zakonskog zastupnika ili opunomoćenika stranke i prikupljaju podatke uvidom u službeni osobni dokument stranke, u izvorne isprave, odnosno ovjerene preslike isprava ili ovjerenu dokumentaciju iz sudskog ili drugog javnog registra koja ne smije biti starija od tri mjeseca.

Za neprofitne organizacije prikupljaju se podaci o svrsi, ciljevima, upravljačkoj i vlasničkoj strukturi – Za neprofitne organizacije potrebno je prikupiti i čuvati sljedeće informacije: (1) o svrsi i ciljevima njihovih registriranih aktivnosti, (2) o identitetu jedne ili više osoba u svojstvu onoga tko kontrolira ili upravlja njihovim aktivnostima.

5.2.2. Mjere prikupljanja podataka o namjeni i predviđenoj prirodi poslovnog odnosa ili transakcije

5.2.2.1. Kriteriji za procjenu

Podaci o namjeni i predviđenoj prirodi prikupljeni su u propisanim slučajevima – Obveznik je dužan prikupiti podatke u skladu sa čl. 25. Zakona pri uspostavljanju poslovnoga odnosa, pri svakoj transakciji u vrijednosti od 105.000,00 kn i više (jednokratna ili više međusobno povezanih transakcija) ili kad postoji sumnja u vjerodostojnost i istinitost prethodno pribavljenih podataka o strankama ili o stvarnom vlasniku, te uvijek kada u odnosu na transakciju ili stranku postoje razlozi za sumnju na pranje novca i financiranje terorizma.

5.2.3. Mjera utvrđivanja stvarnog vlasnika

5.2.3.1. Kriteriji za procjenu

Utvrđivanje stvarnog vlasnika – Obveznik je dužan utvrditi stvarnog vlasnika stranke koja je pravna osoba, predstavništvo, podružnica, drugi subjekt domaćeg i stranog prava izjednačenih s pravnom osobom u skladu s odredbama čl. 23. Zakona.

1. Utvrđivanje stvarnih vlasnika pravnih osoba, podružnica, predstavništava i drugih subjekata domaćeg i stranog prava izjednačenih s pravnom osobom:

- a. jednu ili više fizičkih osoba koje u konačnici posjeduju ili kontroliraju pravnu osobu putem izravnog ili neizravnog vlasništva, dovoljnog postotka dionica ili prava glasa ili vlasničkih udjela u toj pravnoj osobi, uključujući udjele dionica koje glase na donositelja ili koja na neki drugi način kontrolira pravnu osobu.

Kontrola putem drugih sredstava može, između ostaloga, uključivati kriterije kontrole korištene u svrhu pripreme konsolidiranih financijskih izvješća, primjerice putem sporazuma dioničara, ostvarivanjem prevladavajućeg utjecaja ili ovlastima za imenovanje višeg rukovodstva.

Udjel dionica od 25 % plus jedna dionica ili vlasništvo poslovnog udjela više od 25 % u stranci u posjedu fizičke osobe pokazatelj je izravnog vlasništva. Udjel dionica od 25 % plus jedna dionica ili vlasništvo više od 25 % u stranci u posjedu pravne osobe koji je pod kontrolom fizičke osobe ili više njih ili više pravnih osoba koje su pod kontrolom iste fizičke osobe ili više njih pokazatelj je neizravnog vlasništva.

- b. ako, nakon što su iscrpljena sva moguća sredstva i pod uvjetom da nema temelja za sumnju, osobe iz točke a. nisu identificirane ili ako postoji sumnja da je identificirana osoba ili više njih stvarni vlasnik ili vlasnici, stvarnim vlasnikom se može smatrati fizička osoba ili više njih koje su na položaju višeg rukovoditelja;

2. Utvrđivanje stvarnih vlasnika udruga, zaklada, fundacija, političkih stranaka, vjerskih zajednica i političkih stranaka te kod pravnih poslova kao što su povjerenički poslovi kojima se upravlja novčanim sredstvima i raspodjeljuju novčana sredstva

- a. Ako je stranka neprofitna organizacija kao što su udruge potrebno je usmjeriti pozornost na aktivnosti kojima se ostvaruju ciljevi utvrđeni statutom, poduzeti razumne mjere utvrđivanja identiteta utemeljitelja, utvrditi identitet jedne i/ili više osoba koje kontroliraju ili upravljaju njihovim aktivnostima, uključujući članove tijela upravljanja i zastupanja.

Navedeni podaci pribavljaju se iz javno dostupnih upisnika (registar upisnika) ili neposredno od neprofitnih organizacija. S obzirom na to da udruge nemaju kapital koji je raspodijeljen na dionice ili udjele, nije potrebno od stranke tražiti podatak o fizičkoj osobi koja je izravni ili neizravni imatelj više od 25% dionica, udjela ili glasova u pravnoj osobi.

- b. Ako je stranka neprofitna organizacija koja upravlja novčanim sredstvima i raspodjeljuje novčana sredstva, kao što su zaklade, fundacije ili obavlja pravne poslove kao što su povjerenički poslovi, tada je stvarni vlasnik fizička osoba koja je vlasnik 25% ili više imovinskih prava određenog pravnog posla, ako su budući stvarni korisnici već određeni.

Ako budući stvarni korisnici nisu još određeni, stvarni vlasnik je osoba u čijem je interesu pravni posao, odnosno u čijem se interesu posluje ili u čijem je interesu pravna osoba osnovana. Fizička osoba koja kontrolira 25% ili više imovinskih prava određenoga pravnog posla smatra se stvarnim vlasnikom.

Podaci potrebni za utvrđivanje stvarnog vlasnika pribavljaju se neposredno od stranke ili iz javno dostupnih upisnika. Obveznici pribavljaju podatke od upravitelja zaklade i fundacije ili povjerenika koji upravlja određenom imovinom. Upisnici (zakladna knjiga, fundacijska knjiga i dr.) javne su knjige i u njih ima slobodan uvid svaka zainteresirana stranka te može tražiti izvratke iz knjige i prijepise isprava iz spisa (osnivački akt, statut, rješenje kojim je odobreno osnivanje zaklade i druge isprave na temelju kojih je izvršen upis ili promjena podataka u knjizi).

- c. Političke stranke, sindikati i vjerske zajednice nemaju stvarne vlasnike.
- d. Kod trustova i drugih pravnih aranžmana³ sličnih trustovima u okviru mjere utvrđivanja stvarnog vlasnika utvrđuju se sljedeće osobe:
- Osnivači (settlers)
 - Upravitelj ili više njih (trustee)
 - Zaštitnik (protector), ako postoji
 - Korisnici (beneficiaries), ili u slučaju gdje se pojedinci koji imaju korist od pravnog aranžmana ili subjekata tek trebaju utvrditi, skupina osoba za čiji se temeljni interes uspostavlja pravni aranžman ili subjekt ili u čijem interesu pravni aranžman ili subjekt djeluje
 - Svaku drugu fizičku osobu koja provodi krajnju kontrolu nad trustom izravnim ili neizravnim vlasništvom te drugim sredstvima

3. Fizička osoba koja kontrolira drugu fizičku osobu u čije se ime obavlja transakcija ili koja obavlja aktivnost

Propisani podaci se prikupljaju o stvarnim vlasnicima - Obveznik je dužan prikupiti sljedeće podatke o stvarnom vlasniku: ime i prezime, prebivalište, datum i mjesto rođenja. Navedene podatke obveznik prikuplja: uvidom u izvornike ili ovjerene preslike isprava iz sudskog ili drugog javnog registra, neposrednim uvidom u sudski ili drugi javni registar, uvidom u izvornike ili ovjerene preslike dokumenata i druge poslovne dokumentacije koju je subjektu nadzora podnio zakonski zastupnik ili punomoćnik, te neposredno iz izjave dane u pisanom obliku zakonskog zastupnika ili opunomoćenika stranke.

³ Primjeri drugih sličnih aranžmana su: fiducie, treuhand i fideicomiso.

5.2.4. Utvrđivanje i provjera identiteta stranke koja nije osobno nazočna

5.2.4.1. Kriteriji za procjenu

Provođenje mjere pojačane dubinske analize onda kad stranka nije nazočna - Ako stranka nije nazočna kod obveznika prilikom utvrđivanja i provjere identiteta, obveznik je dužan provesti jednu ili više sljedećih dodatnih mjera u skladu sa čl. 33. Zakona:

1. prikupiti dodatne isprave, podatke ili informacije na osnovi kojih provjerava identitet stranke
2. dodatno provjeriti podnesene isprave ili ih dodatno potvrditi od strane kreditne ili financijske institucije iz čl. 3. t. 12. i 13. Zakona.
3. primijeniti mjeru da se prvo plaćanje u poslovnoj aktivnosti izvrši putem računa otvorenog u ime stranke kod kreditne institucije

Uspostavljanje poslovnog odnosa bez nazočnosti stranke nije dopušteno, osim ako obveznik minimalno primjenjuje treće navedenu mjeru (obavljanje prvog plaćanja preko računa).

5.2.5. Podaci o uplatitelju za elektronički prijenos novca

5.2.5.1. Kriteriji za procjenu

Podaci o uplatitelju uključeni u elektronički prijenos novca - Pružatelji usluga plaćanja dužni su prikupiti točne i potpune podatke o uplatitelju i uključiti ih u obrazac ili poruku koja prati elektronički prijenos novčanih sredstava, poslanih ili primljenih u bilo kojoj valuti. Pri tome ti podaci moraju pratiti prijenos cijelo vrijeme tijekom prolaza kroz lanac plaćanja.

Pružatelji usluga plaćanja odbili transakciju ili zatražili dodatne podatke u slučajevima kad elektronički prijenos novca nije sadržavao podatke o uplatitelju - Pružatelj usluga plaćanja odbit će prijenos novčanih sredstava koji ne sadrži potpune podatke o uplatitelju ili će zatražiti da se u određenom roku dopune podaci o uplatitelju.

Pružatelji usluga plaćanja prekidaju poslovni odnos ako podaci o uplatitelju nisu uključeni - Obveznici su dužni tijekom provođenja elektroničkog prijensa novca ograničiti ili prekinuti poslovni odnos s kreditnim institucijama, financijskim institucijama (pošiljatelj u elektroničkom prijensu), u slučajevima kad nisu prikupili i uključili određene podatke o uplatitelju sukladno čl. 15. Zakona (točne i važeće podatke o uplatitelju).

Pružatelji usluga plaćanja primjenjuju mjere pojačane dubinske analize stranke u nedostatku podataka o uplatitelju - Pružatelj usluga plaćanja razmotrit će nedostatak podataka o uplatitelju s obzirom na procijenjeni stupanj rizika kao mogući razlog za primjenu mjera pojačane dubinske analize stranke.

5.2.6. Dubinska analiza stranke preko trećih osoba

5.2.6.1. Kriteriji za procjenu

Treća osoba ispunjava sve uvjete - Obveznik mora provjeriti da li treća osoba kojoj će se prepustiti provođenje dubinske analize ispunjava uvjete propisane Zakonom.

Ministar financija Pravilnikom o uvjetima pod kojima obveznici mogu mjere dubinske analize stranke prepustiti trećim osobama (NN, 76/09), propisuje tko može biti treća osoba, uvjete pod kojima će obveznici dubinsku analizu moći prepustiti trećoj osobi, način na koji će moći pribaviti podatke i dokumentaciju propisanu Zakonom od treće osobe, te slučajeve u kojima im neće biti dopušteno dubinsku analizu stranke povjeriti trećoj osobi.

Provođenje dubinske analize stranke preko treće osobe uz nazočnost stranke - Dubinsku analizu stranke koju je za obveznika izvršila treća osoba, obveznik ne smije prihvatiti kao odgovarajuću ako je treća osoba, u okviru dubinske analize, provela mjeru utvrđivanja i provjere identiteta bez nazočnosti stranke.

Dubinska analiza stranke prepuštena trećoj osobi dokumentirana je i dostavljena obvezniku - Treća osoba dužna je obvezniku odmah bez odgode dostaviti dobivene podatke o stranci koji su obvezniku neophodni za uspostavljanje poslovnog odnosa u skladu sa Zakonom. Treća osoba mora obvezniku bez odgode dostaviti i kopiju identifikacijske isprave i druge dokumentacije (npr. upitnik kojeg je stranka ispunila), na osnovi kojih je provela dubinsku analizu stranke i pribavila tražene podatke o stranci. Pribavljene kopije isprava i dokumentacije obveznik čuva u skladu s odredbama Zakona koje propisuju zaštitu i čuvanje podataka.

Treća osoba nije provela dubinsku analizu stranke na propisani način - Obveznici ne smiju koristiti treće osobe za provođenje dubinske analize u određenim slučajevima koji se navode u čl. 5. Pravilnika o uvjetima pod kojima obveznici Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma mogu mjere dubinske analize stranke prepustiti trećim osobama.

Pravilnikom o uvjetima pod kojima obveznici Zakona mogu mjere dubinske analize stranke prepustiti trećim osobama, propisuje se tko može biti treća osoba, uvjeti pod kojima će obveznici dubinsku analizu moći prepustiti trećoj osobi, način na koji će obveznici moći pribaviti podatke i dokumentaciju propisanu Zakonom od treće osobe, te slučajeve u kojima obveznicima neće biti dopušteno dubinsku analizu stranke povjeriti trećoj osobi.

5.3. Odbijanje poslovnog odnosa i obavljanja transakcije

5.3.1. Kriteriji za procjenu

Prekidanje/odbijanje poslovnog odnosa ako dubinska analiza stranke nije provedena – Obveznik je, u slučaju kada nije mogao provesti mjere dubinske analize, **dužan odbiti uspostavu poslovnog odnosa ili izvršenje transakcije, odnosno, prekinuti već uspostavljeni poslovni odnos.**

Obavješćivanje Ureda o prekidu/odbijanju poslovnog odnosa -Obveznik obavješćuje Ured o odbijanju ili prekidu poslovnog odnosa i o odbijanju izvršavanja transakcije sa svim do tada prikupljenim podacima o stranci i transakciji sukladno čl. 13. Zakona.

5.4. Strane politički izložene osobe

Sukladno čl. 32 ZSPNFT-a postupak utvrđivanja je li stranka strana politički izložena osoba, obveznik je dužan odrediti internim aktom, uz uvažavanje ovih Smjernica.

Obveznik nije sukladno ZSPNFT-u dužan utvrđivati je li stvarni vlasnik stranke strana politički izložena osoba, no međunarodni standardi i dobra praksa u području provedbe mjera SPN/FT-a ukazuju na važnost provedbe ove mjere.

Strana politički izložena osoba, sukladno ZSPNFT-u, jest svaka fizička osoba s prebivalištem ili uobičajenim boravištem u stranoj državi koja djeluje ili je u posljednjoj godini (ili dulje) djelovala na istaknutoj javnoj dužnosti, uključujući i članove njezine uže obitelji ili osobu za koju je poznato da je bliski suradnik takvih osoba.

Fizičke osobe koje djeluju ili su djelovale na istaknutoj javnoj dužnosti jesu:

- predsjednici država, predsjednici vlada, ministri i njihovi zamjenici odnosno pomoćnici,
- izabrani članovi zakonodavnih tijela,
- suci vrhovnih, ustavnih i drugih visokih sudova protiv čije presude, osim u iznimnim slučajevima, nije moguće koristiti pravne lijekove,
- suci financijskih sudova i članovi savjeta središnjih banaka,
- veleposlanici, konzuli i visoki časnici oružanih snaga,
- članovi upravnih i nadzornih odbora pravnih osoba koje su u vlasništvu ili većinskom vlasništvu države.

Uži članovi obitelji jesu: bračni ili izvanbračni drug, roditelji, braća i sestre, te djeca i njihovi bračni ili izvanbračni drugovi.

Bliski suradnik jest svaka fizička osoba koja ima zajedničku dobit iz imovine ili uspostavljena poslovnog odnosa, ili s kojom strana politički izložena osoba ima koje druge uske poslovne kontakte.

Prilikom utvrđivanja strane politički izložene osobe, obveznik se služi službenim osobnim dokumentom, te drugim javnim ispravama i dokumentacijom⁴ koju stranka podnese, no ako tražene podatke ne može prikupiti na navedeni način, obveznik ih prikuplja neposredno iz pisane izjave stranke. Također, obveznik se može poslužiti komercijalnim bazama podataka koje uključuju popise politički izloženih osoba ili javno dostupnim izvorima. Postupak utvrđivanja strane politički izložene osobe mora biti dokumentiran.

U svrhu prikupljanja podataka u postupku utvrđivanja strane politički izložene osobe preporuča se koristiti obrascem. Obrazac o političkoj izloženosti se ispunjava prije sklapanja poslovnog odnosa ili izvršenja transakcije. Pisana izjava sastavlja se na engleskom i hrvatskom jeziku.

Zakonom nije propisana obveza naknadnog utvrđivanja je stranka ili stvarni vlasnik stranke strana politički izložena osoba. Međutim, međunarodni standardi i dobra praksa ukazuju na važnost provođenja navedene radnje i nakon uspostavljanja poslovnog odnosa. Sukladno navedenom, obveznici mogu naknadno ispuniti navedeni obrazac odnosno kada se utvrdi da su stranka ili stvarni vlasnik stranke strane politički izložene osobe.

U nastavku navodimo primjer obrasca kojim se prikupljaju podaci u svrhu utvrđivanja je li stranka strana politički izložena osoba :

1. ime i prezime, stalno prebivalište, datum i mjesto rođenja stranke koja sklapa poslovni odnos ili izvodi transakciju, te broj, vrstu i naziv izdavatelja važećega osobnog dokumenta,
2. izjavu je li stranka prema kriterijima Zakona, politički izložena osoba ili ne,

⁴ Isprave i dokumentacija koja se prikuplja u svrhu obavljanja mjera dubinske analize

3. podatke o tome o kojoj vrsti politički izložene osobe se radi (radi li se o osobi koja djeluje ili je u zadnjoj godini (ili dulje) djelovala na istaknutoj javnoj dužnosti, ili o članu obitelji politički izložene osobe, ili o bliskom suradniku politički izložene osobe),
4. podatke o vremenu obavljanja javno istaknute dužnosti,
5. podatke o vrsti javno istaknute dužnosti (predsjednik države, predsjednik vlade i dr.)
6. podatke o obiteljskom odnosu, ako je stranka član obitelji politički izložene osobe
7. podatke o obliku i načinu poslovne suradnje, ako je stranka bliski suradnik osobe
8. odredbu prema kojoj stranka dozvoljava obvezniku da u svrhu provjere istinitosti podataka dobivenih izjavom, samostalno provjeri podatke o stranci na osnovu uvida u javne ili druge dostupne evidencije podataka, odnosno da ih provjeri neposredno kod nadležnih tijela druge države, pri konzularnom predstavništvu ili veleposlanstvu te države u Republici Hrvatskoj, odnosno Ministarstvu vanjskih poslova Republike Hrvatske,
9. vlastoručni potpis stranke.

Nakon što obveznik utvrdi da je stranka politički izložena osoba, sukladno čl. 32 ZSPNFT-a poduzima dodatne mjere pojačane dubinske analize:

- prikuplja podatke o izvoru sredstava i imovine koji jesu ili će biti predmet poslovnog odnosa odnosno transakcije
- pribavlja se suglasnost nadređene odgovorne osobe od strane zaposlenika koji vodi postupak utvrđivanja za uspostavu ili nastavak poslovnog odnosa s politički izloženom strankom. Provedba ove radnje nije propisana za slučaj kada stranka postane politički izložena osoba nakon što se uspostavi poslovni odnos. Međutim, međunarodni standardi i dobra praksa ukazuju na važnost pribavljanja suglasnosti nadređene osobe i nakon uspostavljanja poslovnog odnosa kada stranka naknadno postane politički izložena osoba ili se naknadno otkrije da je politički izložena osoba.
- s posebnom pažnjom prati transakcije i druge poslovne aktivnosti koje kod njega obavlja politički izložena osoba,

Mjere pojačanog praćenja politički izložene osobe provode se barem još 12 mjeseci od prestanka obavljanja povjerene joj istaknute funkcije, a po potrebi i duže ako obveznik procijeni da posebne okolnosti to nalažu.

U svrhu daljnjeg umanjenja rizika PN/FT preporuča se da nadređena odgovorna osoba od koje zaposlenik traži odobrenje za uspostavu ili nastavak poslovnog odnosa sa politički izloženom strankom bude na razini člana uprave ili drugoj odgovarajućoj visokoj upravljačkoj razini unutar strukture obveznika.

5.4.1. Kriteriji za procjenu

Postupak utvrđivanja strane politički izložene osobe proveden je i dokumentiran u propisanim slučajevima – Obveznici su dužni utvrditi je li stranka politički izložena osoba, te dokumentirati postupak njezina utvrđivanja.

Pisana suglasnost nadređene odgovorne osobe prije uspostavljanja poslovnog odnosa - Obveznici su dužni propisati postupak uspostavljanja poslovnog odnosa s politički izloženom osobom, uključujući ulogu uprave i menadžmenta u davanju suglasnosti te u stalnom praćenju poslovnog odnosa s politički izloženom osobom.

Pojačana dubinska analiza stranke provedena za stranu politički izloženu osobu - Obveznici su dužni provesti pojačanu dubinsku analizu stranke za stranku koja je politički izložena osoba.

5.5. Posebni oblici dubinske analize stranke

5.5.1. Pojačana dubinska analiza stranke

Obveznik je dužan provoditi mjere dubinske analize stranke, no u određenim slučajevima potrebno je provesti pojačanu dubinsku analizu stranke koja, osim mjera uobičajene dubinske analize propisanih Zakonom, uključuje i dodatne mjere, a primjenjuje se:

- pri uspostavljanju poslovnog odnosa ili obavljanju transakcija sa stranim politički izloženim osobama,
- kad stranka nije osobno nazočna pri utvrđivanju i provjeri identiteta za vrijeme provođenja mjera dubinske analize (*non-face-to-face*).

Obveznik treba primijeniti mjere pojačane dubinske analize stranke ako procijeni da zbog prirode poslovnog odnosa, oblika i načina izvršenja transakcije, poslovnog profila stranke ili zbog drugih okolnosti koje se odnose na stranku postoji ili bi mogao postojati veliki rizik od PN/FT-a.

Obveznici provode mjere pojačane dubinske analize stranke u sljedećim slučajevima:

- **Strana politički izložena osoba** – uspostavljanje poslovnog odnosa ili obavljanje transakcije sa strankom koja je strana politički izložena osoba.
- **Nenazočnost stranke** – kada stranka nije osobno nazočna prilikom utvrđivanja i provjere identiteta.
- **Nedostatak podataka o uplatitelju** - kad nedostaju potpuni podaci o uplatitelju pri elektroničkom prijenosu novčanih sredstava
- **Nove tehnologije** – primjena novih tehnologija koje omogućuju anonimnost, npr. kartice s pohranjenim iznosima (poklon-kartice), m-pay (plaćanje putem mobilnog telefona) i sl.
- **Pojačani rizik od PN/FT-a** – mjeru ili mjere pojačane dubinske analize stranke obveznik treba provoditi i u drugim slučajevima kad procijeni da postoji ili bi mogao postojati veliki rizik od pranja novca ili financiranja terorizma.

Mjere pojačane dubinske analize stranke uključuju strategije umanjivanja rizika koje su opisane u Dodatku 4.

5.5.1.1. Kriteriji za procjenu

Pojačana dubinska analiza stranke provodi se u propisanim slučajevima – Pojačana dubinska analiza provodi se: 1) za strane politički izložene osobe, 2) pri utvrđivanju identiteta stranke koja nije osobno nazočna, 3) ako nedostaju podaci o uplatitelju, 4) kod novih tehnologija koje osiguravaju anonimnost, 5) u visokorizičnim situacijama.

5.5.1.2. Nove tehnologije

Sukladno čl. 34. Zakona obveznik je dužan obratiti posebnu pozornost na svaki rizik od pranja novca i/ili financiranja terorizma koji bi mogao proizaći iz novih tehnologija koje omogućuju anonimnost (internetsko bankarstvo, upotreba bankomata, cambiomata i dr.) te uspostaviti politike i poduzeti mjere za sprječavanje upotrebe novih tehnologija u svrhu PN/FT.

Također, obveznici moraju imati politike i procedure za rizik koji prati poslovni odnos ili transakcije sa strankama koje nisu fizički nazočne te ih primjenjivati pri uspostavi poslovnog odnosa sa strankom i tijekom provođenja mjera dubinske analize stranke, uz uvažavanje odredbi čl. 33. Zakona.

U postupku definiranja navedenih politika i procedura za rizik koji prati poslovni odnos ili transakcije sa strankama koje nisu fizički nazočne, odnosno u postupku definiranja politika i poduzimanja mjera za sprječavanje upotrebe novih tehnologija radi PNFT-a, obveznici se upućuju na primjenu obveza, načela i pravila reguliranih Zakonom o platnom prometu ("Narodne novine", br. 133/2009., 136/2012.), njegovih podzakonskih akata te Smjernica o sigurnosti internetskih plaćanja koje je izdalo Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo (EBA) čija obveza primjene započinje s 1. kolovozom 2015. godine.

Smjernice se u originalu na engleskom jeziku te u hrvatskom prijevodu mogu naći na internetskim stranicama EBA-e i Hrvatske narodne banke:

- <http://www.eba.europa.eu/regulation-and-policy/consumer-protection-and-financialinnovation/guidelines-on-the-security-of-internet-payments>.
- <http://www.hnb.hr/propisi/hpropisi.htm> (Propisi, Smjernice).

5.5.1.2.1. Kriteriji za procjenu

Procjena rizika novih tehnologija koje omogućuju anonimnost- obveznik je dužan procjenjivati rizik od PN/FT za nove tehnologije koje omogućuju anonimnost.

Uspostava politika i poduzimanje mjera za sprječavanje upotrebe novih tehnologija- obveznik je dužan izraditi i usvojiti politike te poduzimati mjere za sprječavanje zloupotrebe novih tehnologija

Izrada politika i procedura za fizički nenazočne stranke- Obveznici su dužni izraditi politike i procedure postupanja za rizik koji prati poslovni odnos ili transakciju sa strankama koje nisu fizički nazočne.

Primjena politika i procedura za fizički nenazočne stranke- obveznici su dužni primjenjivati politike i procedure pri uspostavi poslovnog odnosa sa strankom i tijekom provođenja mjera dubinske analize stranke.

5.5.2. Pojednostavljena dubinska analiza stranke

Obveznici provode mjere pojednostavljene dubinske analize stranke na način i u slučajevima propisanim Zakonom.

Obveznik može primjenjivati mjere pojednostavljene dubinske analize stranke pri uspostavljanju poslovnog odnosa i pri izvršavanju transakcije, osim ako u vezi sa strankom ili transakcijom postoje razlozi za sumnju na PN/FT, ako je stranka:

- **financijska institucija** - banka, štedionica, pošta, društvo za upravljanje investicijskim fondovima, mirovinsko društvo, društvo za poslovanje s vrijednosnim papirima, društvo za osiguranje ili druga istovjetna institucija pod uvjetom da ima sjedište u državi članici ili trećoj državi;
- **tijelo državne uprave ili javnog sektora** - državno tijelo, tijelo lokalne i područne (regionalne) samouprave, javna agencija, javni fond, javni zavod ili komora;
- **društvo koje trguje na burzi ili uređenome javnom tržištu** - društvo čiji su

vrijednosni papiri prihvaćeni i kojima se trguje na burzi ili uređenome javnom tržištu u jednoj ili više država članica u skladu sa zakonskim propisima koji su na snazi u Europskoj uniji, odnosno društvo sa sjedištem u trećoj državi čiji su vrijednosni papiri prihvaćeni i kojima se trguje na burzi ili uređenom javnom tržištu u državi članici ili toj trećoj državi, pod uvjetom da u toj trećoj državi vrijede zahtjevi za objavljivanje podataka u skladu sa zakonskim propisima s područja Europske unije;

- **niskorizična osoba** - stranke iz čl. 7. st. 5. Zakona koje predstavljaju neznatan rizik za PN/FT.

Pojednostavljena dubinska analiza podrazumijeva prikupljanje podataka, no obveznici nisu dužni provesti druge mjere dubinske analize stranke, kao što je mjera utvrđivanja stvarnog vlasnika stranke, a prikupljaju se sljedeći podaci:

1. pri uspostavljanju poslovnog odnosa iz čl. 9. st. 1. t. 1. Zakona:
 - naziv, adresa i sjedište te identifikacijski broj pravne osobe koja uspostavlja poslovni odnos, odnosno pravne osobe za koju se uspostavlja poslovni odnos,
 - ime i prezime zakonskog zastupnika ili opunomoćenika koji za pravnu osobu uspostavlja poslovni odnos,
 - namjena i predviđena priroda poslovnog odnosa te datum uspostavljanja poslovnog odnosa.
2. pri izvršavanju transakcije iz čl. 9. st. 1. t. 2. Zakona:
 - naziv, adresa i sjedište, te identifikacijski broj pravne osobe za koju se obavlja transakcija,
 - ime i prezime zakonskog zastupnika ili opunomoćenika osobe koja za pravnu osobu obavlja transakciju,
 - datum i vrijeme obavljanja transakcije,
 - iznos transakcije i valuta u kojoj se obavlja transakcija,
 - način izvršenja transakcije,
 - namjena transakcije,
 - naziv i sjedište pravne osobe kojoj je namijenjena transakcija.

Pravilnikom o određivanju uvjeta pod kojima obveznici svrstavaju stranke u stranke koje predstavljaju neznatan rizik za pranje novca ili financiranje terorizma (NN 76/09) propisuju se uvjeti provođenja pojednostavljene dubinske analize stranke. Obveznici se upućuju na Pravilnik kako bi se osiguralo da u potpunosti udovoljavaju zahtjevima u pogledu SPN/FT-a.

5.5.2.1. Kriteriji za procjenu

Pojednostavljene mjere primjenjuju se na propisani način - Pojednostavljena dubinska analiza stranke provodi se u određenim slučajevima kada je stranka financijska institucija, državno tijelo/javno tijelo, društvo čijim dionicama se trguje na burzi ili niskorizična osoba. Ako se provodi pojednostavljena dubinska analiza stranke, prikupljaju se podaci navedeni u poglavlju 5.5.2. ovih Smjernica.

5.6. Ograničenja u poslovanju sa gotovinom

Obveznici ne smiju obavljati naplate u gotovini u slučaju:

- naplate u gotovini u iznosu od 105.000,00 kuna i više prilikom prodaje robe i pružanja usluga

- prodaje nekretnina
- primanja zajmova
- prodaje prenosivih vrijednosnih papira ili udjela.

5.6.1. Kriteriji za procjenu

Ograničenja gotovinskih naplata u vrijednosti od 105.000,00 kuna i većoj nisu provedene u propisanim slučajevima - Ograničenje primanja gotovine vrijedi i u slučaju ako se plaćanje u navedenim transakcijama obavlja u više međusobnom povezanih transakcija koje ukupno prelaze iznos od 105.000,00 kuna odnosno koje prelaze vrijednost od 15.000,00 EUR. Ograničenje se odnosi na sve pravne i fizičke osobe koje, obavljajući registriranu djelatnost, u navedenim transakcijama primaju gotov novac. Naplate koje prelaze navedene iznose moraju se provesti bezgotovinski preko računa u kreditnoj instituciji, ako drugim zakonom nije drugačije uređeno.

6. Stalno praćenje i obavješćivanje

6.1. Lista indikatora

Obveznici su dužni sastaviti listu indikatora za prepoznavanje sumnjivih transakcija i osoba. Prilikom sastavljanja liste indikatora, obveznici uzimaju u obzir specifičnost svoga poslovanja i karakteristike sumnjive transakcije iz čl. 42. Zakona.

Obveznici su dužni stalno se koristiti listom indikatora, koja je sastavni dio njihova internog akta, kao osnovnim smjernicama u utvrđivanju razloga za sumnju na PN/FT. Lista indikatora dopunjuje se i prilagođava prema poznatim trendovima i tipologijama pranja novca, te prema okolnostima koje proizlaze iz poslovanja obveznika.

6.1.1. Kriteriji za procjenu

Lista indikatora je sastavljena - Obveznici su dužni, u suradnji s nadležnim tijelima, sastaviti listu indikatora za prepoznavanje sumnjivih transakcija i stranaka u vezi s kojima postoje razlozi za sumnju na PN/FT (sukladno čl. 41. Zakona).

Lista indikatora sastavni je dio internog akta - Lista indikatora sastavni je dio internog akta obveznika.

Lista indikatora ažurira se godišnje - Obveznici su dužni dopunjavati i prilagođavati listu indikatora prema njima poznatim trendovima i tipologijama PN/FT-a, te prema okolnostima koje proizlaze iz poslovanja obveznika.

Ministar financija može posebnim pravilnikom propisati obvezno uključivanje pojedinih indikatora na listu indikatora za prepoznavanje sumnjivih transakcija i osoba u vezi s kojima postoje razlozi za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma.

6.2. Mjere praćenja poslovnog odnosa

Obveznik pažljivo prati transakcije obavljene tijekom poslovnog odnosa kako bi se osiguralo da transakcije odgovaraju saznanjima obveznika o toj stranci, vrsti posla, izvoru sredstava, namjeni i predviđenoj prirodi poslovnog odnosa ili transakcija. Stalno praćenje nije nužno u slučajevima u kojima poslovni odnos nije uspostavljen, primjerice pojedinačnih transakcija

kod ovlaštenih mjenjača, posrednika u prometu nekretnina te trgovaca plemenitim metalima i dragim kamenjem, organiziranja ili provođenja dražbi, zalagaonica i sl. Ipak, obveznici iz svih sektora dužni su provoditi mjere stalnog praćenja prilikom provođenja višekratnih transakcija koje iznose 105.000,00 kuna i više.

Obveznici su dužni provesti ponovnu godišnju dubinsku analizu strane pravne osobe, redovito jednom godišnje, a najkasnije do isteka jedne godine od posljednje dubinske analize stranke.

Godišnja dubinska analiza stranke obvezna je i za stranke koje su pravne osobe koje obavljaju transakcije u vrijednosti od 105.000,00 kuna i više, kad pravna osoba ima sjedište u Republici Hrvatskoj, a koja je 25% i više u vlasništvu:

1. strane pravne osobe koja ne obavlja ili ne smije obavljati trgovinske, proizvodne ili druge djelatnosti u državi u kojoj je registrirana (tzv.offshore društva),
2. fiducijarnog ili drugoga sličnog društva stranog prava s nepoznatim odnosno prikrivenim vlasnicima, tajnim ulagačima ili upravljačima.

Iznimka

Godišnje ponavljanje dubinske analize za strane pravne osobe nije obvezno ako su strane pravne osobe obveznici iz čl. 35. st. 1 Zakona, odnosno stranke za koje su ispunjeni uvjeti za provođenje mjere pojednostavljene dubinske analize stranke.

6.2.1. Kriteriji za procjenu

Praćenje poslovnih odnosa i transakcija u vrijednosti od 105.000 kuna - Stalno praćenje provodi se na osnovi procjene rizika, s tim da se stranke višeg rizika češće prate.

Informacije se ažuriraju za tekuće poslovne odnose - Dokumenti i podaci dostupni obvezniku moraju se ažurirati, a mjere prilagođavati stupnju rizika od PN/FT-a.

Ponovna godišnja dubinska analiza stranih pravnih osoba - Obveznici će redovito, barem jednom godišnje, ali ne kasnije od isteka godine dana od posljednje dubinske analize stranke, provesti godišnju dubinsku analizu strane pravne osobe. Dodatno, godišnja dubinska analiza stranaka mora se provoditi za pravnu osobu sa sjedištem u Hrvatskoj koja je 25% ili više u vlasništvu strane pravne osobe koja ne obavlja ili ne smije obavljati trgovinske, proizvodne ili druge djelatnosti u državi u kojoj je registrirana, te fiducijarnog ili drugoga sličnog društva (npr. trust) s nepoznatim odnosno prikrivenim vlasnicima, tajnim ulagačima ili upravljačima.

6.3. Složene i neobične transakcije

U okviru praćenja transakcija, a u svrhu otkrivanja sumnjivih transakcija, obveznici su dužni obratiti pozornost na sve složene i neobično velike transakcije, kao i na svaki neuobičajeni oblik (obrazac) transakcije koja nema vidljivu odnosno opravdanu ekonomsku ili pravnu svrhu (dalje u tekstu: neobične ili složene transakcije).

Složene transakcije, neobično velike transakcije te neobični obrasci transakcija koje nemaju opravdanu ekonomsku ili pravnu svrhu nisu u skladu s očekivanim obrascem obavljanja transakcije ili očekivanom aktivnošću stranke ili s uobičajenim poslovnim aktivnostima vezano uz vrstu usluge koja se pruža. Svako uočavanje neobične ili složene transakcije treba rezultirati zaključkom radi li se o sumnjivoj transakciji. Kada obveznik utvrdi razloge za

sumnju na PN/FT vezano uz transakciju/aktivnost dužan je o tome obavijestiti Ured sukladno čl. 42. Zakona.

U svrhu utvrđivanja postoje li razlozi za sumnju na PN/FT obveznik je dužan obaviti dodatne radnje u vidu analize pozadine i svrhe neobične ili složene transakcije. Svaku analizu složene i neobične transakcije obveznik je dužan evidentirati u pisanom obliku te učiniti ih dostupnima na zahtjev Ureda ili drugog nadležnog nadzornog tijela.

U nastavku se navode primjeri mjera koje se obavljaju s ciljem analize pozadine i svrhe neobične ili složene transakcije. Opseg mjera koje se poduzimaju ovise o okolnostima svakog pojedinog slučaja. Isto tako, opseg mjera ovisi o tome radi li se o jednoj ili više transakcija ili poslovnom odnosu.

- ponovno razmatranje profila rizika stranke te po potrebi ažuriranje istog
- prikupljanje dodatnih informacija o identitetu stranke, identitetu stvarnog vlasnika stranke, o predviđenoj prirodi poslovnog odnosa , uključujući informaciju o djelatnosti stranke,
- prikupljanje dodatnih informacija o izvoru sredstava i imovini stranke,
- prikupljanje informacija o transakcijama, primjerice o priljevima i odljevima, transakcijama povezanim s visokorizičnim zemljopisnim područjima uključujući i jurisdikcije koje ne primjenjuju ili u nezadovoljavajućoj mjeri primjenjuju FATF-ove preporuke
- provjere u pogledu razloga za uspostavljenje poslovnog odnosa ili obavljanja transakcije od stranke opunomoćenika ili zakonskog zastupnika stranke
- provjera eventualne povezanosti sa stranom ili domaćom politički izloženom osobom

Podaci se mogu prikupljati neposredno od stranke, iz pribavljenih dokumenata te iz drugih javno dostupnih izvora i medija. Svako dodatno prikupljanje osobnih podataka obavlja se uz privolu stranke te poštujući odredbe Zakona koji uređuje zaštitu osobnih podataka.

Prikupljene podatke i dokumentaciju u okviru provedene analize i dodatnih provjera složenih i neobičnih transakcija obveznik je dužan čuvati 10 godina nakon obavljene identifikacije stranke, izvršene transakcije ili prestanka poslovnog odnosa u skladu sa čl. 78. Zakona.

6.3.1. Kriteriji za procjenu

Složene i neobične transakcije se identificiraju - Obveznici moraju pridavati posebnu pažnju složenim i neobično velikim transakcijama, kao i svakom obliku transakcije bez očite ekonomske ili vidljive zakonske svrhe čak i onda kada u odnosu na takvu transakciju još nisu utvrđeni razlozi za sumnju na PN/FT.

Analize pozadine i svrhe transakcije se dokumentiraju - Obveznici moraju analizirati pozadinu i svrhu složenih i neobično velikih transakcija, i evidentirati u pisanom obliku rezultate analize.

Analize pozadine i svrhe transakcije dostupne su Uredu i drugim nadzornim tijelima - Obveznik je dužan učiniti dostupnom analizu Uredu i nadzornim tijelima, na njihov zahtjev.

6.4. Obavješćivanje Ureda o transakcijama

O svakoj gotovinskoj transakciju u iznosu od 200.000,00 kuna i više obveznici su dužni obavijestiti Ured odmah, ali ne kasnije od tri (3) dana od dana izvršenja transakcije. Obrazac za prijavu gotovinskih transakcija sadrži podatke propisane Pravilnikom o obavješćivanju Ureda za sprječavanje pranja novca o gotovinskoj transakciji u vrijednosti od 200.000,00 kuna i većoj te o uvjetima pod kojima obveznici za određene stranke nisu dužni obavješćivati Ured o gotovinskoj transakciji (NN 1/09).

Iznimke za osobe koje obavljaju profesionalne djelatnosti vezano uz gotovinske transakcije: osobe koje obavljaju profesionalne djelatnosti nisu obvezne prijavljivati Uredu spomenute gotovinske transakcije, osim ako u vezi s transakcijom ili strankom postoji sumnja na pranje novca ili financiranje terorizma.

Obveznik je dužan bez odgode obavijestiti Ured o sumnjivoj transakciji prije njezina izvršenja, a u obavijesti Uredu, među ostalim, navesti razloge za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma.

Iznimno, ako obveznik nije bio u mogućnosti obavijestiti Ured o sumnjivoj transakciji na propisani način prije njezina izvršenja, zbog prirode transakcije odnosno zbog činjenice da transakcija nije izvršena ili zbog drugih opravdanih razloga, obveznik je dužan obavijestiti Ured naknadno, ali ne kasnije od sljedećega radnog dana. U obavijesti o sumnjivoj transakciji obveznik mora dokumentima potkrijepiti razloge zbog kojih objektivno nije mogao postupiti onako kako je propisano.

Obavijesti o sumnjivim transakcijama treba prije njihova izvršenja dostaviti Uredu telefonom, telefaksom ili na drugi prikladan način, a nakon izvršenja transakcije na način propisan Pravilnikom o obavješćivanju Ureda za sprječavanje pranja novca o sumnjivim transakcijama i osobama (NN 1/09) te Pravilnikom o načinu i rokovima obavješćivanja Ureda za sprječavanje pranja novca o sumnjivim transakcijama i osobama te vođenju evidencija od strane odvjetnika, odvjetničkih društava, javnih bilježnika, revizorskih društava i samostalnih revizora (NN 1/09, 153/13).

6.4.1. Kriteriji za procjenu

Obavijesti o gotovinskim transakcijama dostavljene su na propisan način u roku od tri (3) dana – O svakoj gotovinskoj transakciji u iznosu od 200.000,00 kuna i više mora se obavijestiti Ured bez odgode, a najkasnije unutar tri (3) dana od izvršenja transakcije, korištenjem obrasca za obavješćivanje Ureda o gotovinskim transakcijama.

Obavijesti o sumnjivim transakcijama dostavljene su bez odgode na propisani način - Obveznik je dužan bez odgode obavijestiti Ured o sumnjivoj transakciji prije njezina izvršenja, a u obavijesti navesti razloge za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma.

Obveznik se suzdržava od izvršenja sumnjive transakcije - Obveznik je dužan suzdržati se od izvršenja transakcije za koju zna ili sumnja da je povezana s pranjem novca ili s financiranjem terorizma.

7. Čuvanje podataka i vođenje evidencija

7.1. Čuvanje podataka

Podatke prikupljene u skladu s odredbama Zakona i na temelju Zakona donesenih podzakonskih propisa, te pripadajuću dokumentaciju, obveznici su dužni čuvati deset (10) godina nakon izvršene transakcije ili prestanka poslovnog odnosa. Podaci i pripadajuća dokumentacija o ovlaštenoj osobi i zamjeniku ovlaštene osobe, o stručnom osposobljavanju i izobrazbi zaposlenika te o obavljanju interne revizije moraju se čuvati četiri (4) godine nakon imenovanja ovlaštene osobe i zamjenika ovlaštene osobe, provedenoga stručnog osposobljavanja i izobrazbe ili obavljene interne revizije.

Iznimka za osobe koje obavljaju profesionalne djelatnosti

Osobe koje obavljaju profesionalne djelatnosti moraju prikupljene podatke i pripadajuću dokumentaciju čuvati deset (10) godina nakon provedene mjere utvrđivanja i provjere identiteta stranke. Podatke i pripadajuću dokumentaciju o stručnom osposobljavanju i izobrazbi zaposlenika moraju čuvati četiri (4) godine nakon provedenog stručnog osposobljavanja i izobrazbe.

7.1.2. Kriteriji za procjenu

Dokumenti se čuvaju deset (10) godina od datuma transakcije ili prestanka poslovnog odnosa - Obveznici su dužni, sukladno Zakonu i podzakonskim propisima donesenima na temelju Zakona, prikupljene podatke i prateću dokumentaciju čuvati deset (10) godina nakon izvršenja transakcije ili prestanka poslovnog odnosa.

Podaci o ovlaštenoj osobi, osposobljavanju i izobrazbi, te o internoj reviziji čuvaju se četiri (4) godine - Obveznici su dužni podatke i prateću dokumentaciju o ovlaštenim osobama i zamjenicima, stručnom osposobljavanju i izobrazbi te o obavljenoj internoj reviziji čuvati četiri (4) godine nakon imenovanja ovlaštene osobe i zamjenika, provedbe osposobljavanja i izobrazbe, odnosno nakon obavljene interne revizije.

7.2. Vođenje evidencija

Obveznici su dužni voditi evidenciju podataka o strankama, poslovnim odnosima i transakcijama iz čl. 9. Zakona, te evidenciju dostavljenih podataka iz čl. 40. i 42. Zakona, a to su sljedeće evidencije:

- evidencija o strankama, poslovnim odnosima i transakcijama iz čl. 9. Zakona
- evidencija o dostavljenim podacima Uredu iz čl. 40. (obavješćivanje Ureda o gotovinskim transakcijama) i čl. 42. Zakona (obavješćivanje Ureda o sumnjivim transakcijama i osobama)
- evidencija o uvidima nadzornih tijela iz čl. 83. Zakona, a koja uključuje: ime nadzornog tijela, ime i prezime inspektora koji je provodio nadzor, datum i vrijeme nadzora.

Osobe koje obavljaju profesionalne djelatnosti dužne su voditi evidencije sukladno odredbama čl. 81. Zakona i Pravilnika o načinu i rokovima obavješćivanja Ureda za sprječavanje pranja novca o sumnjivim transakcijama i osobama te vođenju evidencija od strane odvjetnika, odvjetničkih društava, javnih bilježnika, revizorskih društava i samostalnih

revizora te pravnih i fizičkih osoba koje obavljaju računovodstvene poslove i poslove poreznog savjetovanja (NN 1/09, 153/13).

Osobe koje obavljaju profesionalne djelatnosti dužne su voditi sljedeće evidencije kronološkim redom na način koji omogućuje njihov učinkovit nadzor od ovlaštenog nadzornog tijela:

- evidenciju podataka o strankama, poslovnim odnosima i transakcijama povezanim s provedbom mjera dubinske analize stranke,
- evidenciju podataka dostavljenih Uredu prema čl. 54 st. 1. i 2. Zakona, a koji se odnose na sumnju na pranje novca i financiranje terorizma, te na traženje savjeta u vezi s pranjem novca i financiranjem terorizma,
- evidenciju o uvidima nadzornih tijela u podatke, informacije i dokumente koji osim imena nadzornog tijela, sadrže ime i prezime inspektora, datum i vrijeme nadzora.

Evidencija stranaka, poslovnih odnosa i prijavljenih sumnjivih transakcija sadrži sljedeće podatke: ime i prezime stranke, način i datum uspostavljanja poslovnog odnosa, datum izvršenja ili odbijanja izvršenja transakcije, datum traženja savjeta u vezi s pranjem novca ili financiranjem terorizma, te datum prijave Uredu.

7.2.1. Kriteriji za procjenu

Vođenje propisanih evidencija - Obveznici su dužni voditi evidencije o strankama, poslovnim odnosima i transakcijama koje se odnose na dubinsku analizu stranke i na obavijesti o gotovinskim transakcijama te o sumnjivim transakcijama i sumnjivim osobama.

Vođenje evidencija o uvidima nadzornih tijela - Obveznici vode evidencije o uvidima nadzornih tijela u podatke, informacije i dokumente koji uključuju: ime nadzornog tijela, ime i prezime inspektora, te datum i vrijeme nadzora.

8. Mjere za SPN/FT primjenjuju se u poslovnim jedinicama i društvima u većinskom vlasništvu u trećim državama

Kao što je navedeno u poglavlju 2.4.1.1. ovih Smjernica, sukladno čl. 5. Zakona, obveznici koji imaju poslovne jedinice ili društva u trećim državama u većinskom vlasništvu ili većinsko pravo u odlučivanju dužni su osigurati da se mjere za sprječavanje i otkrivanje pranja novca i financiranja terorizma primjenjuju u jednakom opsegu u tim poslovnim jedinicama i društvima, osim ako bi takvo djelovanje bilo u izravnoj suprotnosti sa zakonskim zahtjevima treće države. Ako zakonski propisi treće države ne dopuštaju provođenje mjera za sprječavanje i otkrivanje PN/FT-a u opsegu u kojem su propisni Zakonom, obveznici su dužni o tome bez odgode obavijestiti Ured i donijeti odgovarajuće mjere za otklanjanje rizika od PN/FT-a.

Obveznici su dužni redovito upoznavati svoje poslovne jedinice i društva u većinskom vlasništvu ili u kojima imaju većinsko pravo u odlučivanju, koja su smještena u trećim državama o internim procedurama za sprječavanje i otkrivanje PN/FT-a, posebno vezano uz dubinsku analizu stranaka, dostavu podataka i informacija, vođenje evidencija, internu kontrolu i druge značajne čimbenike povezane sa sprječavanjem i otkrivanjem PN/FT-a.

8.1. Kriteriji za procjenu

Interni postupci prenose se na poslovne jedinice i društva u većinskom vlasništvu -

Da bi zadovoljili navedene zahtjeve, obveznici moraju osigurati da se mjere sprečavanja i otkrivanja PN/FT-a primjenjuju u jednakom opsegu u njihovim poslovnim jedinicama i društvima u većinskom vlasništvu smještenima u trećim državama i da se poslovne jedinice i društva redovito upoznaju s internim procedurama vezanima uz sprječavanje i otkrivanje PN/FT-a.

Obveza obavješćivanja Ureda ako se poslovne jedinice i društva u većinskom vlasništvu nalaze u državama u kojima se odredbe Zakona ne mogu primjenjivati - Ako zakonodavstvo trećih zemalja ne dopušta primjenu mjera za sprječavanje i otkrivanje PN/FT u opsegu propisanom Zakonom, obveznik je dužan o tome bez odgode obavijestiti Ured i istaknuti odgovarajuće mjere za uklanjanje rizika od PN/FT.

9. Informacijski sustav

Kreditne i financijske institucije moraju uspostaviti odgovarajući informacijski sustav s obzirom na svoju organizacijsku strukturu kako bi Uredu mogli dostavljati podatke brzo, pravodobno i u cijelosti.

9.1. Kriteriji za procjenu

Informacijski sustav je uspostavljen – Kreditne i financijske institucije moraju uspostaviti odgovarajući informacijski sustav s obzirom na svoju organizacijsku strukturu kako bi Uredu mogli brzo, pravodobno i u cijelosti dostavljati podatke o tome održavaju li ili su održavali poslovni odnos s određenom fizičkom ili pravnom osobom, kao i o prirodi takva odnosa.

Informacijski sustav omogućava lako pretraživanje informacija iz dubinske analize stranaka - Informacijski sustav trebao bi omogućiti lako pretraživanje informacija proizašlih iz dubinske analize stranaka i informacija o transakcijama.

Informacijski sustav omogućuje praćenje transakcija - Obveznik bi trebao omogućiti ovlaštenoj osobi sudjelovanje u uspostavljanju i razvoju informacijskog sustava te pružiti odgovarajuću informacijsku podršku za stalno i sigurno praćenje svih aktivnosti vezano za SPNFT-a.

10. Načela postupanja ovlaštenih osoba u nadzoru

Profesionalnost

Ovlaštene osobe Financijskog inspektorata obavljaju nadzor u skladu s najvišim etičkim i profesionalnim standardima u pogledu primjene metoda rada, znanja i vještina.

Zaštita informacija

Ovlaštene osobe Financijskog inspektorata u obavljanju nadzora poštuju vrijednost i izvor informacija, podataka i dokumentacije koje pribavljaju od obveznika u okviru provođenja nadzora te nisu ovlaštene priopćavati informacije bez prethodnog ovlaštenja koji proizlazi iz zakonske odredbe. Financijskom inspektoratu dozvoljeno je korištenje podataka isključivo radi obavljanja nadzora, u prekršajnim postupcima i u postupku pred sudom. Također, ovlaštena osoba ne smije prikupljene informacije, podatke i dokumentaciju upotrijebiti za

osobnu korist ili na bilo koji drugi način koji je u suprotnosti sa zakonima ili etičkim i legitimnim ciljevima Financijskog inspektorata.

11. Završne odredbe

Smjernice se počinju primjenjivati dana 13. srpnja 2015. godine.

Danom primjene ovih Smjernica prestaju važiti Opće smjernice za provođenje Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma iz rujna 2011. godine.

Klasa: 440-08/15-02/44

Ur. Broj: 513-08-01-02-15-3

Zagreb, 10. srpnja 2015.

12. POJMOVNIK

Stvarni vlasnik	<p>jest fizička osoba koja:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) je konačni vlasnik stranke odnosno koja nadzire ili na drugi način upravlja pravnom osobom ili drugim subjektom (ako je stranka pravna osoba) ili, b) kontrolira drugu fizičku osobu u čije se ime obavlja transakcija ili koja obavlja aktivnost (ako je stranka fizička osoba)
Poslovni odnos	jest svaki poslovni ili drugi ugovorni odnos koji stranka uspostavi ili sklopi kod obveznika, a povezan je s obavljanjem djelatnosti obveznika
Gotovinska transakcija	jest svaka transakcija pri kojoj obveznik od stranke primi gotov novac, odnosno stranci preda gotov novac u posjedovanje i na raspolaganje
Društva koja obavljaju određene usluge platnog prometa, uključujući prijenos novca	jesu pravne osobe koje obavljaju financijske usluge primanja gotovine, čekova ili drugih sredstava plaćanja na jednoj lokaciji, a potom povezivanjem, obavještavanjem, prijenosom ili korištenjem mreže pomoću koje se obavlja prijenos novca odnosno vrijednosti, isplaćuju odgovarajuću svotu novca u gotovini ili u drugom obliku primatelju na drugoj lokaciji. Transakcije koje se obavljaju takvim uslugama mogu uključivati jednog ili više posrednika i konačnu isplatu trećoj osobi
Ovlaštena osoba i njezin zamjenik	jesu osobe koje imenuje obveznik, a koje su ovlaštene i odgovorne za provođenje mjera i radnji koje se poduzimaju radi sprječavanja i otkrivanja PNFT koje su propisane ZSPNFT-om i propisima donesenim na temelju toga Zakona
Grupa za financijsku akciju (FATF)	<p>jest međuvladino multidisciplinarno tijelo osnovano u Parizu 1989., na sastanku zemalja G-7, čija je zadaća postavljanje standarda te razvijanje i unaprjeđenje politika sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma. Članice FATF-a su zemlje OECD-a, Hong Kong, Singapur, Kooperativno vijeće za arapske zemlje Zaljeva i Europska unija. Dokumenti FATF-a koji predstavljaju standarde za borbu protiv pranja novca i financiranja terorizma su:</p> <ul style="list-style-type: none"> o <u>40 preporuka za sprječavanje pranja novca</u> o <u>9 posebnih preporuka za sprječavanje financiranja terorizma</u> o <u>sektorske smjernice za provedbu mjera sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma</u>
Moneyval	Posebni odbor stručnjaka Vijeća Europe (MONEYVAL) zadužen je za praćenje provođenja mjera za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma, a osnovan je 1997. godine. MONEYVAL čini 28 europskih zemalja te veći broj promatrača poput zemalja predstavnika FATF-a, Svjetske banke, Međunarodnoga monetarnog fonda, Europske unije, Interpola, Europske banke za obnovu i razvoj i drugih
Financijska institucija	pojam je koji se koristi za obveznike iz čl. 4. st. 2. t. 4., 5., 7., 8., 9., 10., 12., 15. a) do i) Zakona i za institucije država članica koje obavljaju istovrsne poslove kao navedeni obveznici
Strane politički izložene osobe	jesu sve fizičke osobe sa stalnim prebivalištem ili uobičajenim boravištem u

	stranoj državi koje djeluju ili su u posljednjoj godini (ili dulje) djelovale na istaknutoj javnoj dužnosti, uključujući i članove njihove uže obitelji ili osobe za koje je poznato da su bliski suradnici takvih osoba
Sredstva	jesu financijska sredstva i koristi bilo koje vrste, uključujući: a) gotovinu, čekove, novčana potraživanja, mjenice, novčane doznake i druga sredstva plaćanja, b) uložena sredstva kod obveznika, c) financijske instrumente određene zakonom koji uređuje tržište kapitala kojima se trguje javnom ili privatnom ponudom, uključujući dionice i udjele, certifikate, dužničke instrumente, obveznice, garancije i izvedene financijske instrumente, d) ostale isprave kojima se dokazuju prava na financijskim sredstvima ili drugim financijskim izvorima, e) kamate, dividende i druge prihode od sredstava, potraživanja, kredite i akreditive
EU III Direktiva	to je Direktiva 2005/60/EC Europskog parlamenta i Vijeća o sprječavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca i financiranja terorizma
Informacija o djelatnosti stranke koja je fizička osoba	jest podatak o privatnom ili profesionalnom statusu (zaposlenik, umirovljenik, student, nezaposlen itd.), odnosno podatak o aktivnosti stranke (na sportskom, kulturno–umjetničkom, znanstvenoistraživačkom, obrazovnom ili drugom srodnom području) koji je osnova za stvaranje poslovnog odnosa
Država članica	jest država članica Europske unije ili država potpisnica Sporazuma o osnivanju Europskoga gospodarskog prostora
Neprofitne organizacije	jesu udruge, zaklade, fundacije, vjerske zajednice i druge osobe koje ne obavljaju gospodarsku djelatnost
Službeni osobni dokument	jest svaka javna isprava s fotografijom koju izdaje nadležno državno domaće ili strano tijelo sa svrhom identifikacije osobe
Druge pravne osobe odnosno s njima izjednačeni subjekti	jesu udruge, zaklade i fundacije te ostale pravne osobe koje ne obavljaju gospodarsku djelatnost, kao i vjerske zajednice i udruge koje nemaju svojstvo pravne osobe te drugi subjekti koji nemaju pravnu osobnost, ali samostalno nastupaju u pravnom prometu
Osobe koje obavljaju profesionalne djelatnosti	jesu pravne i fizičke osobe koje djeluju u okviru svojih profesionalnih djelatnosti, a to su: odvjetnik, odvjetničko društvo, javni bilježnik, revizorsko društvo, samostalni revizor, fizičke i pravne osobe koje obavljaju računovodstvene usluge i usluge poreznog savjetovanja
Imovina	podrazumijeva sva sredstva, materijalna ili nematerijalna, pokretna ili nepokretna, te isprave ili instrumente u bilo kojem obliku, uključujući elektroničke ili digitalne, kojima se dokazuje vlasništvo ili pravo vlasništva nad imovinom
Obveznici	pravne i fizičke osobe koje su obvezne poduzimati mjere i radnje radi sprječavanja i otkrivanja PNFT u skladu sa ZSPNFT
Rizik pranja novca ili financiranja terorizma	jest rizik da će stranka zlouporabiti financijski sustav za pranje novca ili financiranje terorizma, odnosno da će neki poslovni odnos, transakcija ili proizvod biti posredno ili neposredno upotrijebljeni za pranje novca ili

	financiranje terorizma
Sumnjiva transakcija	jest svaka transakcija za koju obveznik i/ili nadležno tijelo procijeni da u vezi s njom ili s osobom koja obavlja transakciju postoje razlozi za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma, odnosno da transakcija uključuje sredstva proizašla iz nezakonitih aktivnosti
Treća država	jest država koja nije članica Europske unije ili potpisnica Sporazuma o osnivanju Europskoga gospodarskog prostora
Transakcija	jest svaki primitak, izdatak, prijenos s računa na račun, zamjena, čuvanje, raspolaganje i drugo postupanje s novcem ili drugom imovinom kod obveznika
Osoba koja pruža poduzetničke ili fiducijarne usluge	to je svaka pravna ili fizička osoba koja kao svoju poslovnu djelatnost obavlja za treće osobe neku od ovih usluga: a) osniva pravne osobe, b) obavlja funkciju predsjednika ili člana uprave ili drugoj osobi omogućava obavljati funkciju predsjednika ili člana uprave, poslovođe ili ortaka, a pri tome se ne radi o stvarnom obavljanju poslovodne funkcije, odnosno ta osoba ne preuzima poslovni rizik u vezi s kapitalnim ulogom u pravnoj osobi u kojoj je formalno član ili ortak, c) pravnoj osobi osigurava registrirano sjedište ili unajmljenu poslovnu, poštansku ili upravnu adresu i druge s tim povezane usluge, d) obavlja funkciju ili drugoj osobi omogućava obavljati funkciju upravitelja ustanove, fonda ili sličnoga pravnog subjekta stranog prava koji prima, upravlja ili dijeli imovinska sredstva za određenu namjenu, pri čemu definicija ne obuhvaća društva za upravljanje investicijskim i mirovinskim fondovima, e) koristi ili drugoj osobi omogućava korištenje tuđih dionica radi ostvarenja prava glasa, osim ako je riječ o društvu čijim se financijskim instrumentima trguje na burzi ili uređenom javnom tržištu za koja u skladu s propisima Europske unije ili međunarodnim standardima vrijede zahtjevi za objavljivanjem podataka

Kratice:

Ured
FATF
PN/FT
SPN/FT
ZSPNFT
ZFI

Ured za sprječavanje pranja novca
Grupa za financijsku akciju
pranje novca i financiranje terorizma
sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma
Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma
Zakon o Financijskom inspektoratu Republike Hrvatske

Osnovna lista indikatora

Opći indikatori

- stranka govori ili priznaje da je sudjelovala u kaznenim djelima,
- stranka ne želi da joj se pošta upućuje na adresu u zemlji,
- stranka ima račune kod različitih financijskih institucija na istom području bez pravoga razloga,
- stranka je praćena ili nadzirana,
- stranka neočekivano pokazuje veliko zanimanje za organizaciju sustava obveznika te za kontrole i politike njihovoga provođenja,
- stranka je tajna i protivi se osobnom susretu,
- privatni ili službeni telefonski broj koji je dala stranka isključen je ili ne postoji,
- stranka je uključena u poslove koji nisu karakteristični za njeno poslovanje,
- stranka bez posebnoga razloga ustrajava na za brzom izvođenju posla ili transakcije,
- stranka je nedavno uspostavila više poslovnih odnosa s različitim financijskim institucijama,
- stranka pokušava uspostaviti dobre i bliske odnose s osobljem,
- stranka upotrebljava različita imena ili nadimke te cijeli niz sličnih a različitih adresa,
- stranka upotrebljava adrese poštanskih pretinaca ili druge vrste poštanskih adresa, umjesto adrese ulice što nije uobičajeno za navedeno mjesto ili područje,
- stranka nudi novac, poklone ili druge neuobičajene pogodnosti kao protuuslugu za izvođenje očito neuobičajenog ili sumnjivog posla,
- stranka je pod istragom za kazneno djelo pranja novca ili financiranja terorizma,
- stranka želi uvjeriti zaposlenoga da ne popunjava neki od dokumenata koji je potreban za obavljanje transakcije,
- postupanje stranke u vezi sa zahtjevom o obavješćivanju upućuje na njezinu želju da izbjegne ispuniti tu obavezu,
- stranka vrlo dobro poznaje pravila o obavješćivanju o sumnjivim transakcijama,
- stranka je vrlo dobro upoznata sa slučajevima koji se odnose na pranje novca i financiranja terorizma,
- stranka sama izjavljuje da su sredstva »čista« i nisu »oprana«.

Identifikacijske isprave

- stranka pruža sumnjive ili nejasne informacije,
- stranka podnosi na uvid neodgovarajuće isprave odnosno dokumente, koji pokazuju da su krivotvoreni, preuređeni ili neispravni,
- stranka se protivi podnošenju osobnih isprava,
- stranka prilaže samo preslike osobnih isprava,
- stranka se pokušava identificirati pomoću drugih isprava koje nisu osobne isprave,
- stranka pretjerano kasni s prilaganjem dokumenata tvrtke (poduzeća),
- sve osobne isprave izdane su u inozemstvu, odnosno njihovu je vjerodostojnost teško provjeriti,
- sve priložene osobne isprave čine se novima, odnosno čini se da su nedavno izdane

Gotovinske transakcije

- stranka želi poslovati u gotovini, iako to nije uobičajeno za njezinu djelatnost,
- stranka kod gotovinskih transakcija donosi veće svote neprebrojenog novca,

- stranka želi da odvjetnik i javni bilježnik čuvaju ili u njezino ime polažu/isplaćuju veće svote novca

Ekonomski razlozi

- poslovni odnos nije usklađen sa strankinim financijskim stanjem, odnosno njezinim uobičajenim poslovanjem,
- poslovni odnos ili transakcija nisu u skladu s uobičajenim načinom provođenja djelatnosti odnosno nemaju ekonomsku vrijednost za stranku,
- poslovni odnos ili transakcija nepotrebno se kompliciraju,
- aktivnosti stranke nisu u skladu s očekivanjima u odnosu na obavljanje djelatnosti,
- poslovni odnos ili transakcija uključuje, kao uzgredne sudionike, i neprofitne ili dobrotvorne organizacije, za što ne postoji opravdani ekonomski razlog

Poslovni odnos ili transakcija koja uključuje druge države

- stranke i druge u poslovni odnos uključene stranke nemaju vidljivih ili smislenih poslovnih ili drugih poveznica s Hrvatskom,
- stranka koristi platežna sredstva koja su izdana u drugoj državi, iako u toj državi ne obavlja djelatnost, odnosno nema u njoj stalno ni privremeno prebivalište,
- poslovni odnos ili transakcija uključuju države poznate po bankovnom odnosno gospodarskom sustavu koji pojedincima ili tvrtkama omogućuje visok stupanj tajnosti ili prikrivenoga djelovanja

Poslovni odnos ili transakcija vezani na porezne oaze (offshore)

- akumuliranje većih iznosa sredstava, nerazmjeno velikih u odnosu na opseg poslovne aktivnosti stranke koji su preneseni u porezne oaze,
- zajmovi s jamstvom banaka u poreznim oazama,
- dani ili preuzeti zajmovi od tvrtki u poreznim oazama,
- korištenje platežnih sredstava koja su izdale banke u poreznim oazama

Dodatak 2

Situacije visokog rizika

Situacije visokog rizika povezane s rizikom stranke uključuju:

- strane politički izložene osobe,
- strane pravne osobe koje ne obavljaju niti im je dopušteno obavljati trgovačku djelatnost u državi registracije,
- stranke koje su nerezidenti
- dobrotorne i druge neprofitne organizacije nad kojima nije organiziran nadzor poslovanja od nadležnih nadzornih tijela (posebno one koje posluju preko granice),
- stranke sa složenom organizacijskom strukturom koja onemogućuje utvrđivanje stvarnog vlasnika odnosno neuobičajeno korištenje pravnih osoba,
- stranka koja uspostavlja poslovni odnos odnosno izvršava transakcije pod neuobičajenim okolnostima, kao što su:
 - o značajna i nelogična geografska udaljenost između sjedišta stranke i obveznika,
 - o česte i neopravdane promjene poslovnih partnera za izvođenje istih poslova,
- protiv stvarnog vlasnika stranke provode se mjere prinude zbog uspostavljanja mira i sigurnosti u skladu s rezolucijom Vijeća sigurnosti UN-a,
- stranke za koje postoji sumnja da nastupaju u tuđe ime i za tuđi račun,
- stranke za koje postoje indicije da obavljaju sumnjive transakcije,
- stranke s intenzivnim gotovinskim poslovanjem, kao što su:
 - o stranke koje obavljaju novčane poslove,
 - o kasina i drugi priređivači igara na sreću, kladionice i
 - o stranke čija aktivnost nije gotovinski intenzivna, ali neke transakcije obavljaju s većim gotovinskim iznosima
- stranke koje poslovne odnose uspostavljaju preko računovođa, poreznih savjetnika ili osoba koje obavljaju poslovne aktivnosti u ime stranke,
- stranke optužene za stjecanje imovine na nezakonit način,
- stranke koje nemaju adresu ili imaju nekoliko adresa bez opravdanog razloga,
- stranke koje mijenjaju nalog za izvršenje bez pravog objašnjenja,
- korištenje pravnih osoba i subjekata izjednačenih s njima bez očitog zakonskoga, poslovnog ili ekonomskog razloga,
- osobe koje se pojavljuju na „listama“ kriminalaca ili terorista,
- stranke koje su stranci iz područja visokog rizika,
- stranke uključene u naizgled zakonite aktivnosti, npr. igre na sreću putem interneta,
- posredničke strukture kao što su holding kompanije, koje imaju složenu i netransparentnu organizacijsku i upravljačku strukturu,
- stranke čija geografska udaljenost od obveznika nije opravdana.

Situacije visokog rizika povezane s rizikom proizvoda i usluga mogu uključivati:

- posuđivanje adresa stranim pravnim osobama,
- obavljanje zadataka u svrhu prikrivanja stvarnog vlasnika stranke,
- financijski posrednik koji prima i prenosi novčana sredstva pomoću svog računa
- pružanje usluga povezanih s registriranjem, poslovanjem ili upravljanjem fiktivnim trgovačkim društvima odnosno trgovačkim društvima u nominalnom vlasništvu,
- usluge koje namjerno nude veću anonimnost ili ovise o većoj anonimnosti stranaka ili sudionika nego što je uobičajeno s obzirom na okolnosti i na prijašnje iskustvo obveznika,
- usluge nezakonitog prikrivanja stvarnog vlasnika od nadležnih tijela,

- prijenos vlasništva nad nekretninom između stranaka u neuobičajeno kratkom razdoblju u odnosu na slične transakcije, bez očitoga pravnog, poreznog, poslovnog ili bilo kojega drugog opravdanog razloga,
- uplate na račun stranke koji se razlikuje od računa spomenutog tijekom postupka identifikacije preko kojeg se obično posluje,
- transakcije namijenjene osobama s prebivalištem ili sjedištem u zemlji poznatoj kao porezna oaza ili offshore financijski centar,
- transakcije namijenjene neprofitnim organizacijama sa sjedištem u zemlji poznatoj kao offshore financijski centar, porezna oaza ili koja nije članica EU-a niti potpisnica Sporazuma o Europskom gospodarskom prostoru.

Situacije visokog rizika povezane s poslovnim odnosom/distribucijskim kanalima mogu uključivati:

poslovne odnose, koji uključuju:

- složenije financijske transakcije,
- transakcije povezane s nekretninama,
- plaćanja prema/od trećih osoba i prekogranična plaćanja,
- gotovinska plaćanja,
- proizvode kod kojih postoji veći rizik od pranja novca i financiranja terorizma, sve prenosive instrumente koji glase na donosioca, kao i sve prenosive instrumente koji glase na donosioca ili u korist fiktivnog primatelja, indosirani bez zabrana ili u drugom obliku koji omogućuje prijenos vlasništva, ili druge nepotpune instrumente koji su potpisani, ali bez spominjanja imena korisnika naplate,
- plaćanja primljena od nepovezanih trećih osoba i plaćanja naknada u gotovini kada to nije uobičajen način plaćanja,
- stranke koje nude plaćanje neuobičajenih naknada za usluge koje, u pravilu, ne opravdavaju takvu naknadu. Međutim, posebne naknade za uspješno zastupanje npr. za značajno povećanje opsega poslovanja s postojećim strankama, ne trebaju se nužno smatrati faktorom rizika,
- stranka traži usluge koje ne ulaze u okvir djelatnosti obveznika.

distribucijske kanale, koji uključuju:

- primanje depozita, pogotovo gotovinskih, i proizvode osiguranja koji omogućuju velike jednokratne isplate ili redovite isplate te depozite i njihovo naknadno podizanje,
- kreditne račune koji omogućuju održavanje velikoga kreditnog salda,
- elektronički prijenos novca,
- financijsko trgovinske usluge,
- privatno bankarstvo,
- internetsko bankarstvo,
- prodaju vrijednosnih (prepaid) kartica,
- transakcije visokih iznosa ili velike brzine prijenosa sredstava,
- korištenje posrednika i agenata,
- internet, telefon i e-mail kao zamjenu za nazočnost stranke.

Situacije visokog rizika povezane s geografskim rizikom mogu uključivati:

- zemlju koja nije članice EU niti potpisnica Sporazuma o europskom gospodarskom prostoru,
- zemlju koja je poznata, prema saznanjima relevantnih međunarodnih organizacija, po visokom stupnju organiziranoga kriminala, posebno po korupciji, trgovini oružjem i trgovini ljudima ili po kršenju ljudskih prava, proizvodnji ili organiziranoj i razvijenoj trgovini narkoticima,

- zemlju koja prema podacima međunarodne organizacije FATF pripada zemljama ili teritorijama koji ne surađuju ili je riječ o offshore financijskom centru,
- zemlju koja prema procjeni relevantnih međunarodnih organizacija ne provodi odgovarajuće mjera za SPN/FT,
- zemlju koju obveznik smatra visokorizičnom na osnovi vlastite prosudbe,
- zemlju pod sankcijama Vijeća sigurnosti UN-a,
- zemlju koju su strane relevantne međunarodne organizacije identificirale kao pružatelja pomoći terorističkim aktivnostima,
- zemlju koju su strane relevantne međunarodne organizacije identificirale kao područje značajnog stupnja korupcije i drugih kriminalnih aktivnosti,
- zemlju koja nije članica FATF-a ili drugoga regionalnog tijela (Moneyval-a, CFATF-a i dr.)

▪ **Poveznice na liste zemalja protiv kojih vrijede ograničavajuće mjere VS OUN i Europske Unije**

http://eeas.europa.eu/cfsp/sanctions/consol-list/index_en.htm
<http://www.un.org/sc/committees/>

▪ **Poveznice na liste rizičnih zemljama i zemalja s ključnim nedostacima u pogledu usklađenosti s međunarodnim standardima vezanima uz sprječavanje pranja novca ili financiranja terorizma:**

Visokorizične jurisdikcije za koje je FATF pozvao na primjenu protumjera

Popis se odnosi na sve jurisdikcije koje je FATF stavilo na popis s ciljem provođenja posebnih protumjera u svrhu zaštite međunarodnog financijskog sustava.

Popis jurisdikcija u vezi s kojima su utvrđeni strateški nedostaci u području SPNFT-a i koje se može povezati s visokim rizikom

Popis se odnosi na jurisdikcije koje nisu ostvarile zadovoljavajući napredak u ispravljanju utvrđenih nedostataka ili se ne pridržavaju akcijskog plana koji su izradile zajedno s FATF-om s ciljem ispravljanja nedostataka.

Popis jurisdikcija u vezi s kojima su utvrđeni strateški nedostaci u području SPNFT-a, a koje surađuju s FATF-om

Popis se odnosi na jurisdikcije kod kojih su utvrđeni strateški nedostaci u području SPNFT-a, no jurisdikcije su pokazale političku volju da se isprave utvrđeni nedostaci kroz provedbu akcijskog plana. FATF prati navedene jurisdikcije te će po potrebi objavljivati informacije o njihovom napretku.

FATF

<http://www.fatf-gafi.org/topics/high-riskandnon-cooperativejurisdictions/documents/public-statement-february-2015.html>

MONEYVAL

http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/moneyval/default_en.asp

▪ **Poveznica na liste osoba i subjekata povezanih s terorizmom koji su pod nekim oblikom sankcija:**

<http://www.treasury.gov/resource-center/sanctions/SDN-List/Pages/default.aspx>

- **Poveznica na OECD-ovu listu zemalja u vezi s provedbom na međunarodnoj razini dogovorenih poreznih standarda:**

<http://www.oecd.org/countries/monaco/listofunco-operativetaxhavens.htm>

Poveznica na izvješća Međunarodnog monetarnog fonda u vezi s offshore financijskim centrima:

<http://www.imf.org/external/np/ofca/ofca.asp>

Dodatak 3**Lista provjere za procjenu rizika**

Lista u nastavku primjer je procjene rizika stranke, proizvoda, usluge, poslovanja i geografskog područja. Lista je samo polazna točka koju treba prilagoditi djelatnosti, a može poslužiti i za poboljšanje već razvijenih alata za procjenu rizika koje obveznik koristi.

Ako je odgovor na bilo koje od navedenih pitanja „DA“, to se smatra visokim rizikom od PN/FT, te je u tom slučaju potrebno poduzeti mjere za umanjivanje rizika. Više informacija dano je u poglavlju 4.1.2.

	da	ne	n/d
Rizik stranke			
Imate li stranke:			
• koje se bave gotovinski intenzivnom djelatnošću			
• koje imaju prebivalište izvan Hrvatske			
• koje su posrednici ili osobe koje obavljaju profesionalne djelatnosti, a koji drže račune za stranke kod kojih identitet stvarnih vlasnika nije utvrđen			
• koje su neregistrirane dobrotvorne organizacije ili druge neregulirane „neprofitne“ organizacije (osobito one koje posluju na „prekogrančnoj“ osnovi)			
• koje imaju prebivalište na području poznatom po visokoj stopi kriminala			
• koje nude <i>on-line</i> kockanje			
• čija priroda posla otežava identifikaciju stvarnih vlasnika			
• koje su strane politički izložene osobe			
• koje nemaju adresu ili imaju nekoliko adresa bez opravdanog razloga			
• za koje je poznato da su uključene u kriminalne aktivnosti			
• koje imaju veze s organiziranim kriminalom			
Rizik proizvoda/usluga			
Nudite li proizvode ili usluge:			
• koji otežavaju punu identifikaciju stranaka			
• koji pomažu u osnivanju trgovačkih društava?			

• koji posuđuju adresu stranim pravnim osobama			
Da li obavljate poslove i pružate usluge koje uključuju:			
• obavljanje poslova u svrhu prikrivanja stvarnog vlasnika stranke			
• obavljanje poslova prijenosa nekretnina između stranaka u neuobičajeno kratkom vremenu bez očitoga zakonskog, ekonomskog ili drugog opravdanog razloga			
• pružanje usluga povezanih s osnivanjem, poslovanjem ili upravljanjem neaktiviranim fiktivnim trgovačkim društvima i društvima u nominalnom vlasništvu			
Rizik poslovnog odnosa			
Obavljate li:			
• transakcije za koje utvrđujete i provjeravate identitet bez nazočnosti stranke i/ili uspostavljate poslovni odnos bez nazočnosti stranke			
Imate li poslovne odnose koji uključuju:			
• složene financijske transakcije			
• plaćanja prema/od trećih osoba i prekogranična plaćanja			
• visokorizične transakcije nekretnina			
• gotovinske transakcije			
Geografski rizik			
Poslujete ili poduzimate li aktivnosti u sljedećim zemljama:			
• u zemlji koja nije članice EU niti potpisnica Sporazuma o Europskom gospodarskom prostoru			
• u zemlji protiv koje je UN uveo sankcije, embargo ili slične mjere			
• u zemlji koja je poznata kao porezna oaza ili financijski offshore centar			
• u zemlji koju je FATF-a identificirao nekooperativnu u borbi protiv pranja novaca ili financiranja terorizma?			
• u zemlji u kojoj se terorističke aktivnosti podržavaju			
• u zemlji u kojoj se prema procjeni relevantnih međunarodnih organizacija ne provode odgovarajuće mjere SPN/FT			
• u zemlji koja je poznata po značajnom stupnju korupcije ili drugih kriminalnih aktivnosti			

Dodatak 4

Mjere za umanj enje visokog rizika

Mjere za umanj enje visokog rizika obuhvaćaju:

- pojačano praćenje transakcija,
- odobrenje za uspostavljanje odnosa prenosi se na viši menadžment,
- zaposleni imaju jasnu liniju ovlaštenja, nadležnosti i odgovornosti,
- odgovarajuća podjela dužnosti (npr. zaposlenik koji uspostavlja odnos sa strankom nije ovlašten odobriti taj odnos jer je to odgovornost nekog drugog u organizaciji),
- odgovarajuće procedure za odobravanje izvršenja transakcije (npr. zaposlenik koji izvršava transakciju koja prelazi određeni iznos mora poštovati proceduru za odobravanje izvršenja transakcije od nadređene osobe),
- internu reviziju kako bi se potvrdio postupak procjene rizika,
- traženje dodatnih informacija iznad minimalnih zahtjeva kako bi se potvrdio identitet stranke ili stvarni vlasnik stranke,
- prikupljanje dodatnih informacija o predviđenoj prirodi odnosa, uključujući procjene o iznosu i vrsti poslovne aktivnosti,
- prikupljanje dodatnih informacija o izvoru sredstava i imovini stranke,
- zahtijevanje od visokorizičnih stranaka da dostave dodatne informacije vezane uz kontrole koje su proveli kako bi svoje poslovanje zaštitili od zlouporabe od „perača novca“ i terorista,
- dobivanje neovisne potvrde informacija (npr. iz pouzdanih izvora, a taj izvor nije stranka),
- zaustavljanje transakcije s potencijalnom strankom sve dok se ne prikupe podaci o identitetu,,
- provedbu odgovarajuće procedure odobravanja svih poslovnih odnosa za koje se utvrdi da su visokorizični ili za odbijanje poslovanja s potencijalnim strankama zato što prelaze vaš stupanj tolerancije rizika,
- prekid poslovnog odnosa visokog rizika koji je iznad vašeg stupnja tolerancije rizika
- analiziranje rizika ranjivosti na pranje novca i financiranje terorizma za nove procese akvizicije i procese razvoja proizvoda ili usluga.